

מדוע התעלף
גבאי בית המדרש
בבורו פארק?

לקראת שבועת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 259

פגיונים לפרשת בא

אשה אחת התדפקה על דלת ביתי, והציגה את עצמה כחברת קיבוץ 'רמות מנשה'. האשה הודיעה שעשתה את הדרך הארוכה מהקיבוץ עד לבני ברק, כדי לספר לרב את המעשה המדהים שהתרחש בקיבוץ, וגרם שם להתעוררות מרובה

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על נפלאות דרכי שמים

!"יִסֵּר מֵעַלֵי רַק אֶת הַמְּוֹת הָאֵה" (שמות י', י"ז)

אשה אחת התדפקה על דלת ביתי, והציגה את עצמה כחברת קיבוץ 'רמות מנשה'. האשה הודיעה שעשתה את הדרך הארוכה מהקיבוץ עד לבני ברק, כדי לספר לרב את המעשה המדהים שהתרחש בקיבוץ, וגרם שם להתעוררות מרובה:

"לפני כמה ימים", היא מספרת, "התרגשה על האזור בו אני מתגוררת, סופת ברד חזקה ונדירה, כשגבישי הברד היו ענקיים, בצורה שלא ראיתי מעודי."

"גם הקיבוץ שלנו היה בטווח הסופה שנמשכה זמן רב, וגרמה לנזקים לגידולים ולחלק מהבתים. הבתים ב'רמות מנשה' הם וילות דו-משפחתיות, וגג אחד מכסה את שתי הדירות."

"גבישי הברד הענקיים היכו בחוזקה רבה על גגות הבתים, גרמו לרעש מחריש אוזניים וכאמור לחלק מהם נגרמו נזקים. לא הייתה פינה אחת שהברד לא הגיע אליה."

"והנה", היא ממשיכה לספר, "כבר בתחילתה של הסופה הבחינו כמה מהחברים במראה מוזר, שגרם להם לפיק ברכיים. באחד הבתים הדו-משפחתיים ירד הברד רק על חציו האחד של הבית, דהיינו על דירה אחת מתוך השתיים, ואילו על גגה של הדירה השנייה לא ירדה ולו חתיכת ברד אחת."

"המחזה היה מדהים. גבישי הברד כאילו התעלמו מהדירה השנייה, ולא נגעו בה. הגבישים ירדו על כל הבתים בסביבה, וגם על הבית האחד שבתוך המבנה הדו-משפחתי, ואילו הדירה השניה נשארה

נקיה לחלוטין!

"חברי הקיבוץ נרעשו לנפשם מעצם המחזה, אך ה'רעשה' הייתה כבדה עוד יותר, כשנזכרו שבדירה ההיא שעליה לא ירד הברד, מתגוררת אלמנה. אחד מהם נזכר בכמה מפסוקי התורה, האוסרת לענות אלמנות, ואמר: 'אם הקב"ה בעצמו שומר על אלמנות בדרך מופלאה שכזו, אות ברור הוא שהוא אמת ותורתו אמת!'..."

האשה שהגיעה אל הגר"י זילברשטיין סיפרה, שכמה מחברי הקיבוץ נכנסו לביתה של האלמנה, ומצאוה כשהיא עצמה מתפעלת ומשתאה לנוכח המחזה, שהברד לא ירד על ביתה. "המפתיע היה, סיפרה להם, שלפני מספר ימים החלה להרהר בתשובה, הגיעה

"אבא מארי אמר לי 'שימנקה, שתדע לך שאני בחיים שלי לא בכיתי, אבל כשאני נזכר כמה אמא עשתה בשבילנו, ועכשיו שהקב"ה חנן אותי שאני ב"ה בריא בשכל עד הרגע האחרון, כשאני רואה את אמא שכל כך הרבה עשתה בשבילנו והיא בכזה מצב, את זה אני לא יכול לראות, והתחיל לבכות"

הגה"צ רבי שמעון גלאי שליט"א, מדבר על דוגמא אישית כחינוך היעיל ביותר, ועל השיטה המיוחדת שמאפשרת לגדולי ישראל לשמוח ולשמור על שלווה הנפש, למרות כל הטרגדיות והמקרים הקשים שהם נחשפים אליהם // חלק ב'

צוות כתבי 'דרשו'

בשבוע שעבר הבאנו כאן ב'לקראת שבת' את החלק הראשון מתוך השיחה המרתקת שקיים צוות הכותבים של 'לקראת שבת', עם הגה"צ רבי שמעון גלאי שליט"א, ושעסקה בעיקר בנושא של מתן דוגמא אישית לילדים, ככלי חינוכי ממדרגה ראשונה.

השבוע אנחנו זוכים להביא את המשך השיחה כדלהלן: "אבא מארי, הגאון הצדיק רבי שלום גלאי זצ"ל, מעולם לא חינך אותנו, ילדיו. הוא כמעט אף פעם לא אמר לנו איך להתנהג, מה מצופה מאתנו ומה אנחנו חייבים לעשות. הדרך שלו היתה רק על ידי דוגמא אישית, והדוגמא הזאת היתה כל כך חזקה, עד שהיא נחרטה בלבבות שלנו, ולא יכולנו לנהוג אחרת. "אהבה שלו לתורה היתה כל כך ברורה וידועה לנו, שפשוט ינקנו ממנו את ההרגשה הזאת שלימוד התורה זה הדבר הכי טוב והכי מתוק בעולם.

"אני זוכר שבימיו האחרונים עלי אדמות, בשנת תשס"ג, הגעתי לבקר אותו, ומיד כשהוא ראה אותי הוא אמר לי: שמעון, אתה חייב להגיד לי פשוט ברש"י שאני מתווכח עם מוטל'ה, זה אח שלי שהוא שוחט גדול ותלמיד חכם חשוב, והוא למד עם אבא והתווכח אתו על פשוט ברש"י. באותם ימים אבא היה מאוד חלש, הדיבור עלה לו בקושי רב, אבל הוא לא ויתר, הכי חשוב היה לו הפשוט ברש"י.

"וכעין זה סיפרתי לכם בהזדמנות קודמת, שכשהתגבר החולי על אבא, והוא היה מטפל באמא שסבלה מדמונציה, באתי לבקר ולעשות תורנות על ידה. אבא ניצל את הזמן ששהיתי שם כדי ללכת לבית הכנסת וללמוד.

"אחרי יותר משעתיים הוא חזר הביתה והתיישב בכבדות, כשהוא נאנח וגונח מכאבים עזים. שאלתי אותו, אבא, איך אתה יכול ללמוד כשאתה סובל מייסורים קשים כל כך. השיב לי אבא "כשאני נכנס לבית הכנסת אני נושא עיניים לשמים ואומר לקדוש ברוך הוא, הבאת עלי ייסורים, ואקבלם באהבה, אבל אנא ממך, בשעתיים הקרובות אני רוצה ללמוד תורה, אז בבקשה תיקח ממני את הייסורים למשך שעתיים בלבד, וכך אכן קרה. הייסורים עזבו אותי ויכולתי ללמוד בריכוז ובשלווה."

"ואם כבר הזכרתי את לימוד התורה של אבא, אציין שבשנותיו המאוחרות ראיתי לומד משניות בשקידה רבה, וזה היה משהו שלא ראיתי בשנים קודמות שבהן לא כל כך ראיתי אותו לומד משניות. שאלתי אותו מאי האי, והשיב לי בחיוך: "מה אתה חושב שאני מחכה שאתה תלמד משניות לעילוי נשמת? אני לומד כבר עכשיו בשביל עצמי..."

בחיים לא בכיתי

"המסר שאני רוצה להעביר לציבור", אומר הגר"ש גלאי שליט"א, "הוא שאי אפשר להצליח בתורה בלי מידות, וכן להיפך. תורה ומידות הולכים יחדיו.

"בהקשר זה אני אגיד ווארט יפה בשם אבי מורי זצ"ל. כתוב פעמיים בפרשת ויחי שיוסף הצדיק בא ליעקב אבינו. פעם אחת יעקב קרא לו כדי שיישבע לו שלא יקברהו במצרים, ופעם שניה בא יוסף לאביו עם בניו מנשה ואפרים כדי שיברך אותם.

"בשתי הפעמים כתוב 'וישתחו ישראל', יעקב אבינו השתחוה לבנו יוסף. אבל רש"י אומר בפעם השנייה שיעקב אבינו ע"ה השתחוה כדי לחלוק כבוד למלכות, תעלא בעידינה סגיד ליה.

בצורה מסויימת ולא מצליחים כמו שהיו רוצים. הם נשברים מזה ולאחר מכן מפעילים לחץ כבד על הילד מה שגורם לבעיות קשות עוד יותר.

"אספר לכם סיפור, שממנו נבין מוסר השכל גם לעניין זה של חינוך הילדים. פנתה אלי גברת אחת, שזכתה להינשא לאברך בן תורה שבאמת ישב ולמד וזיכה אותה בשכר גדול מאוד של נשים במאי זכ"ן..."

"כעבור שנים אירע שאותו אברך נקלע לתקופה שבה היתה לו נפילה ברמת ההתמדה והשקידה שלו, ובאותה התקופה הוא פחות התאמץ בלימוד וגם למד פחות שעות.

"אותה אשה פנתה אלי כשהיא מאוד כאובה... היא מתאמצת, עובדת קשה כדי להביא פרנסה הביתה, דואגת שבעלה לא יצטרך לטרוח ולא יצטרך לדאוג לשום דבר, שכל עיתותיו תהיינה פנויות רק ללימוד התורה ותו לא, ובפועל הוא לא לומד כמו שהיא היתה רוצה וכמו שהוא מסוגל ללמוד לכאורה, מה שפוגע לה בשכר הזה של 'נשים במאי זכ"ן', התועלת שהיא הפיקה בעבר מהמאמץ פחתה, עכשיו זה שכר פחות, וזה מאוד הדאיג אותה שהיא בעצם משקיעה הרבה ומקבלת כביכול שכר מועט בלבד עבור ההשקעה הגדולה..."

"אמרתי לאותה גברת, תדעי לך דבר אחד, אחרי המאה עשרים את תקבלי שכר רב על המאמץ שלך. אני יכול לומר שתקבלי לא פחות שכר מהשכר שתקבלי על התקופות היותר טובות שלו. כי התפקיד שלך הוא להתאמץ שהוא יוכל ללמוד והתפקיד שלו הוא ללמוד. את תעשי את שלך והוא יעשה את שלו.

"אדרבה, בתקופה שבה הוא כן לומד כראוי יש לך הרגשה אישית טובה יותר, את מרגישה שההשקעה שווה וכדאית, ולכן את בעצם מקבלת קצת מהשכר שלך בעולם הזה. אבל כשאין את הרגשת הסיפוק הזאת, כשאין את הידיעה שהוא האברך הכי מתמיד בכולל, אז ההשקעה היא רק לשם שמים, ואולי באמת השכר יהיה גדול יותר דווקא על התקופה הזאת.

"אותו הדבר נכון גם לגבי הורים שמחנכים את ילדיהם", מסכם הגר"ש שליט"א, "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה. אני צריך לעשות את שלי, ולא עליך המלאכה לגמור. זה יסוד חשוב בחינוך הילדים, אתה תחנך את הילד שלך בנעימות, בנועם, בחן, בלי לחץ, בלי לבעוס כשהתוצאות לא כמו שרצית וציפית.

"וגם את הילד עצמו צריך לחנך לכך, לא אכפת לי הציון שקיבלת. אם ידעת ארבע תשובות אני שמח שידעת ארבע תשובות, אני לא מסתכל על השש שלא ידעת. הכי חשוב זה שלמדת טוב, שהשתדלת לדעת את מה שלמדת, לחזור ולזכור כמה שידך משגת, ואם כך עשית הציון שלך הוא 100 אחוז, כי אתה עשית 100 אחוז ממה שמצופה ממך לעשות. מה שידעת בסוף זה בכלל לא חשוב ולא מעניין.

"זה מסר חשוב שבעת"ם בדור של היום. אנשים רגילים היום למדוד תוצאות והישגים, פחות מתעכבים על כמה השקעת, אבל ברוחניות רק ההשקעה היא שקובעת. ההורים צריכים להשקיע בלי לצפות

"שואל אבא זצ"ל, למה רש"י לא פירש את זה כבר בפעם הראשונה שיעקב אבינו השתחוה ליוסף. למה המתין רש"י עד לפעם השנייה, וכי בפעם הראשונה לא היה יוסף משנה למלך?"

"אלא התשובה היא שמהפעם הראשונה אי אפשר ללמוד שיעקב התכוון לחלוק כבוד למלכות. הוא הרי רוצה לבקש טובה, יוסף עושה לו טובה ובא עד אליו כדי להישבע לו שהוא יקבור אותו בארץ כנען במערת המכפלה, כשאתה מבקש מאדם טובה, אתה אמור להודות לו, להשתחוות אליו אם זה מה שמקובל. לא צריך להגיע לזה שהוא יהיה משנה למלך כדי לחלוק לו כבוד, זה פשוט עניין בסיסי של הכרת הטוב.

"אבל בפעם השנייה, כשיוסף הוא זה שבא לבקש טובה מאביו שיברך את בניו, ובכל זאת יעקב משתחוה לו, עכשיו אנחנו לומדים ממעשיו של יעקב שצריך לחלוק כבוד למלכות. תעלה בעיניך סגיד ליה.

"הווארט הזה מאוד משקף את החינוך שקיבלנו בבית. הכרת הטוב עד קצה גבול היכולת. אפילו להשתחוות למי שגמל עמך טובה, זאת לא הגזמה. כי מידות טובות זה הבסיס להכל ואי אפשר להצליח בתורה וביראת שמים בלי שיהיה מידות טובות.

"ולכן אמר לי אבא מארי בהזדמנות כלשהי 'שימנקה, שתדע לך שאני בחיים שלי לא בכיתי, אבל כשאני נזכר כמה אמא עשתה בשבילנו, ועכשיו אני, שהקב"ה חנן אותי שאני ב"ה בריא בשכל עד הרגע האחרון, כשאני רואה את אמא שכל כך הרבה עשתה בשבילנו והיא בכזה מצב, את זה אני לא יכול לראות, והתחיל לבכות, ותדע לך הוא אומר, זה פעם ראשונה בחיים שאני בוכה", ואני באמת לא זוכר שראיתי את אבא שלי בוכה בכל ימי חיי חוץ מאותה פעם.

"הפשט הוא שתורה הולך יחד עם מידות. דרך ארץ קדמה לתורה, וזה צריכים לדעת שאם רוצים לקנות תורה זה חייב להיות שקודם אדם יחנך את עצמו ירגיל את עצמו למידות טובות.

"אבא היה יושב ולומד, יכול היה לשבת שש שעות ברציפות על המקום ולא לזוז מהמקום. אני לא יודע לעשות את זה, את זה אני לא יודע לעשות! לשבת שש שעות ככה על המקום!"

"ועם כל ההתמדה הזאת הוא לא היה מונע את עצמו ממעשי חסד ככל שיידרש ממנו. בבית שלנו גרה גם הסבתא, אם אמי, חמותו של אבי, הם היו חסידי בעלזא. היא היתה קטועת רגל והיו צריכים לגרור אותה מחדר לחדר עם הכסא שלה, ואבא היה מסור לה כמו בן ואף יותר, ולא חסך במאמצים. כשהיה ילד בבית חולים, הוא היה עושה שם משמרות ארוכות, ולא חס על זמנו ועל כבודו או גופו. אבל כשהגיע הזמן למסור שיעור, שום דבר לא עמד בדרכו. בשעה שבה הוא היה צריך למסור שיעור, הוא תמיד היה מגיע לבית המדרש, ויהי מה, זה היה הבסיס לכל. מעשי חסד ועזרה וכל מה שצריך רק מחוץ לשעות השיעור, זה היה טבוע בדם."

הכוונה הנכונה בחינוך הילדים

"חוץ מהעניין של דוגמא אישית, יש עוד יסוד חשוב מאוד בחינוך שצריך לדעת אותו. אנשים רבים מנסים לחנך את הילדים שלהם

בכל ערב שבת נהג רבינו להתעניין, ולשאל אותי איזה נכד עתיד לשהות עימו בביתו בשבת. בליבי תמהתי תדיר מפני מה רבינו, הפרוש מכל ענייני החומר, טורח להתעניין מי אמור לשהות עימו. באחת ההזדמנויות, בעידנא דחדוותא, עלה בידי לשאלו ולעמוד על פשר הדבר

הדוגמא האישית למידות טובות של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

"וְהַגְדַּת לְבָנָה" (שמות י"ג, ח')

נכד רבינו, הרב אריה אלישיב, מספר: סבי התאמן בכל כוחותיו כדי שלא להטריח כל אדם בעבורו. גם בשנותיו האחרונות, כשגופו היה חלש ומיוסר, השתדל שלא לבקש מבני ביתו דבר ולו הפעוט ביותר. כאשר סעד את ארוחותיו ודבר מה היה חסר על השולחן, נהג לקום ממקומו ולהביאו בעצמו. כהרגלי הייתי קופץ ומנסה להבין בעצמי מה חסר, ופעמים היה עולה בידי להקדימו ולהביאו לו את הנצרך, אך הוא עצמו מעולם לא ביקש שיביאו לו דבר. בסעודות השבת, כאשר סיים לאכול את המנה, לא היה מבקש לזרז את הגשת המנה הבאה, אלא מסיר מלפניו את צלחתו ושוקע בספר עד שבני הבית הבינו מעצמם שיש להגיש את המנה הבאה.

בכל שנותיו נמנע מרן מלהשתמש באחרים, ולמרות חולשתו הרבה לא ביקש שיסייעוהו, עד שלעיתים רבות נאלצו בני הבית להתחנן בפניו כדי שיתיר להם לשמשו. גם בשנותיו האחרונות, כשבליבת ברירה אחרת נאלץ להיעזר בבני ביתו, לא היה מבקש בפיו דבר. באחת הפעמים בני הבית לא שמו ליבם לכך, שרבניו סיים את סעודתו ויש להגיש לפניו מים אחרונים. רבינו התרומם בקושי רב ממקומו, נושא עימו את משא מאה שנותיו, ובמאמצים עילאיים פסע פסיעה אחר פסיעה לעבר הברז, כדי ליטול את ידיו.

בכל ערב שבת נהג רבינו להתעניין ולשאל אותי איזה נכד עתיד לשהות עימו בביתו בשבת. בליבי תמהתי תדיר מפני מה רבינו, הפרוש מכל ענייני החומר, טורח להתעניין מי אמור לשהות עימו. באחת ההזדמנויות, בעידנא דחדוותא, עלה בידי לשאלו ולעמוד על פשר הדבר. התברר כי סבי, שהקפיד על מנהגו שלא לבקש דבר מאדם, הכיר את הרגליו ומנהגיו, מעלותיו וחולשותיו של כל נכד ונכד, וידע, שכאשר נכד פלוני שוהה עימו, עליו ליטול את הגמרא לבדו ולהביאה לשולחנו, מפני שאותו נכד אינו מודע לכך שיש להביא לו את הגמרא. כאשר נכד אחר התארח בביתו, ידע סבי כי עליו ללכת מספר צעדים כדי ליטול ידיים לאחר השכמתו, מפני שנכד זה נוהג להניח את ספל המים והקערה במרחק מה ממיטתו וכן על זו הדרך.

זו הייתה פישרה של אותה ההתעניינות, שמטרתה הייתה לדעת כיצד עליו לנהוג ואלו פעולות עליו לבצע כמו כוחותיו הדלים, בכדי לעמוד במנהגו שלא לבקש דבר מאיש!

במשך כל ימיו נהג רבינו לקרוא את פרשת השבוע 'שנים מקרא ואחד תרגום', כשהוא עטוי בבגד עליון. ביום השישי האחרון לשהותו בביתו, כשהוא ישיש בן מאה ושתיים שנה, וגופו שבע-הימים חלש, דואב ומתקשה בכל תנועה, פתח רבינו את החומש וניצב מולו באלם בלא להתחיל בקריאה כסדרה.

דקה, שתיים ושלוש חלפו, ורבינו עדיין עומד אל מול החומש כששפתיו נצורות ופיו דומם. הרגעים הלכו וחלפו, עד שנכדו ששהה במחיצתו, העלה את התמיהה: "מפני מה הסבא ממתין?" "נאה ויאה לקרוא 'שנים מקרא' כאשר לבושים בבגד עליון!", נשמעה התשובה.

הנכד שהבין את הדברים, שנאמרו ברמיזה וירד לדעת אומרם, אך להביא לסבו את החליפה וסייע בידי ללבושה. רק לאחר מכן החל רבינו לקרוא את הפסוקים בהטעמה ובחיות נפלאה. וכך התברר, כי על אף תשישות כוחותיו ורפיון גופו, הקפיד שלא לבקש מאומה מאדם.

בעת שנכדיו היו שוהים בביתו, לא היה רבינו בוחנם על תלמודם מעולם, ואף לא היה מדבר בלימוד אלא עם מי מנכדיו, שידע כי ראוי הוא לכך וישמח בכך. וטעמו עימו, שהרי הנכדים באים אל סבם כדי לבקר ולהתארח ולא למבחן פומבי.

אחד מנכדי רבינו, שהיה טורח ומגיע מעיר אחרת, זכה לכך שסבו היה מקבלו בכבוד גדול, מתעניין בשלומו ומעניק לו תשומת לב

עד סוף הזמן תסריים מסכת ראש השנה

בעזה"ת בי"ב שבט יחלו המוני לומדי תכנית 'דף הכולל'
מסכת 'ראש השנה' ויסיימו אי"ה בסוף זמן חורף

אברך יקר! נצל את ההזדמנות והצטרף גם אתה לחבורה
הנעלית הלומדים כל יום דף [חוץ משישי, שבת ובין הזמנים].
וקנה את לימודך במבחן עם מילגה המתקיים מידי
חודש בהיכלי הכוללים ברחבי הארץ.

לפתיחת קבוצה ללימוד/למבחן: הרב אהרן אתרוג 053-3131919
לייעוץ בפתיחת קבוצה: הרב חיים קריזר 052-7179048

המבחן הראשון: יתקיים ביום ראשון י"ח בשבט מדף ב' עד דף ה'
המבחן השני: יתקיים ביום חמישי כ' באדר מדף ו' עד דף כ"ח

לרישום ולפרטים 'דרשו' 02-5609000

בהיותי עם רבינו לבדו, אמרתי: שהרב יגיד משהו על הרבנית. חשב ואמר: "זי האט גימיינט לשם שמים" (כיוונה במעשיה לשם שמים. אלו היו מחשבותיה - לשם שמים). בהזדמנות אחרת דיבר עוד בהערכה על מידת הסבלנות שהייתה לה

משיחותיו של הגאון רבי אליהו מן עם מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א,
על מעשים טובים של נשים צדקניות

"בְּזִכּוֹת נָשִׁים צְדָקְנִיּוֹת נִגְאָלוּ מִמְצָרִים" (סוטה י"א ב')

שאלו את רבינו במה זכתה הסבתא, אמו של החזון איש, לבנים וחתנים כאלו? ואמר: "מה השאלה, היא הרי הייתה צדקנית!" והוסיף: "בדרך כלל היא התאכסנה אצל בתה הרבנית צביה גריינמן ע"ה. אבל בימים נוראים הייתה אצלנו, כי היה מניין אצל החזון איש והתפללה עמנו. סבתא נתנה לי מתנה לבר מצוה חומש קטן. החזון איש היה מדבר עמה כל יום חצי שעה מילי דעלמא, סיפורים על קוסובה..."

אמרתי: נראה לי כי כאשר החזו"א דיבר איתה חצי שעה, לא היה בכך הפסד עוד כמה סעיפים בחזו"א, אלא אדרבה זה יצר את החזו"א, כי כידוע שהחזון איש השיב פעם לילד ואמר לו, כי זכה לצמוח לטובה מחמות מצוות כיבוד אב ואם. נהנה רבינו ואמר: "זה ירושלמי בסוף פרק קמא דקידושין ה"ט, שעל ידי שמיחד לו מצוות כבוד אב ואם זוכה: 'כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין את ימיו ונוחל את הארץ... אמר רבי יוסי בי רבי בון, מי שייחד לו מצוה ולא עבר עליה מימיו מה אית לך אמר רבי מר עוקבן - כגון כיבוד אב ואם'."

ועוד על נשים צדקניות ששמענו מרבינו בחדא זימנא: כאשר סיפר לנו על הסבתא שלו - אשה צדקנית, הרבנית שניידמן, וכה אמר: "הייתי בחתונתו של הגר"י שניידמן זצ"ל, ראש ישיבת 'תפארת ציון', שמענו ממנו שיעורים בביתו, ועזרנו לו לנענע את העריסה של בנותיו, והרבנית שלו היא מפינסק. ובילדותי, כאשר נסענו מפינסק לארץ ישראל, היא מיהרה אחר העגלה ללוות אותנו, ואבא בירכה שתזכה גם היא לעלות לארץ ישראל, וזכתה."

והמשיך: "אשה אחת הגיעה להגר"ח מוואלז'ין ואמרה לו כי ה'שאגת אריה' הבטיח לה שתבנה שני בתי כנסיות, אחד כאן ואחד בארץ ישראל, היא כבר בנתה כאן ומעוניינת לעלות לארץ ישראל כי היא כבר לא צעירה. אמר לה הגר"ח: 'למה תמהרי? אדרבא, הרי כל עוד שלא תבני שם בא"י - תאריכי ימים, לכן המתני עוד קצת!'. ומהיכן זכתה לברכה זו? היה זה כאשר גרשו את ה'שאגת אריה' מהעיר, כיון שחלק שם על הרב, ובערב שבת נסע עם בני ביתו ולא ידע לאן יצא לפני שבת. אשה זו שהתגוררה בפאתי העיר בקשה שיבוא אל ביתה לשבת קודש. ואחרי השבת הוא בירכה בברכה זו הנ"ל."

ועוד על אשה צדקנית - חד בדרא - אשת רבינו שיבלחט"א לאחר התפילה בש"ק בבוקר, רבינו ישב ליד השולחן לפני קידוש, שאלתי: אני אהיה בחו"ל השבוע, ואנשים ישאלוני האם הרב אמר, ומה הרב אמר על הרבנית, מה אומר אליהם?
"ניטא וואס צו זאגען". שתק כמה שנית אך המשיך: "מען דארף ניט זאגען" (- 'אין מה לומר', ושתק כמה שניות המשיך וביאר: 'לא צריך לומר כלום').

בהיותי עם רבינו לבדו אמרתי: שהרב יגיד משהו על הרבנית. חשב ואמר: "זי האט גימיינט לשם שמים" (- כיוונה במעשיה לשם שמים. אלו היו מחשבותיה - לשם שמים). בהזדמנות אחרת דיבר עוד בהערכה על מידת הסבלנות שהייתה לה.

בירושלים ייערך כנס ענק של כל בנות הסמינר לע"נ הרבנית. על מה לחזק? צניעות, חסד ומידות, אהבת תורה, יר"ש ושבת?
"אולי כדאי לחזק בעניין צניעות".

ידוע עד כמה שהרבנית ע"ה נשאה את משא הציבור, ואמרה פעם אחת לבני הבית שקבלה 200 נשים ביום, אבל מעולם זה לא היה כחוט השערה על חשבון הבעל או הילדים. בצעירותה לא הלכה לבית הכנסת וכו', כדי שבעלה לא יופרע או שילד לא יופרע. כיום, יש ארגונים רבים של חסד לילדות ולבתיהם של חולים וכו', האם מותר שאשה תתמסר לזה, גם על חשבון הבית, ועל ידי זכות החסד זה לא יזיק?

שכחה לשלוח והיה לי מעט מאד חרוסת בקושי לעצמי, ולא שלחתי לה, ובנוהג שבעולם אשה כזו מיד אומרת - 'שוכחים אותי כי אני לא שווה כלום', וממילא היא שבורה מאד מזה, ביום ו' שלחתי את גב' מ. כהן תחי' עם בקבוק יין מהסיום, שתסביר לה שלא יהיה גם לי ולכן אני לא שולחת לה וכו', ומיד שחזרה הוטב לי הרבה, ועתה אני מרגישה הרבה יותר טוב".

שאלתי את רבינו: הרי הרבנית הייתה אנוסה ומה מגיע לה עונש? "היה עליה להודיע לה שאין לה".

מדוע רבינו העיר את הרבנית ע"ה משינת הלילה?

ספרתי קמיה מה ששמעתי מראש ישיבה, כי פעם אחת הרבנית ע"ה התקשרה אליי כדי שיקבל בחור שלא רצו לקבלו בשום מקום, ולא הסכים ובקשה כמה פעמים בטלפונים, אכן בסוף החליט להיענות לבקשת הרבנית, ובא לרבנו בקבלת קהל ב-11 בלילה, וסיפר לו שהחליט להיענות לבקשת הרבנית. הרב קם מיד והלך לחדר השינה, העיר את הרבנית ובישר לה שהבחור מסודר. ראש הישיבה הנ"ל תמה מה טעם ראה רבינו להעיר אותה, הרי יכול לומר לה מחר עם שחר לפני וותיקין? ורבינו ענה לו: "אדרבא, כמה ימים היא לא ישנה בשביל כך, ועכשיו היא תישן טוב". תגובת רבינו: "אכן כמה פעמים היה כעין זה".

אמרת: שמעתי כי פלוני בא להרב שך שישתדל למען בחור לחברותא, והרב שך סידר לו, והמשתדל אמר כי כאשר יפגוש אותו יאמר לו שהעניין מסודר, אמר לו הרב שך: "מקובלנו מראש" שלשמח יהודי לא מתעכבים רגע אחד, אם כן תלך מיד ותגיד לו". וכן שמעתי שאחר ביקש מרח"א טורצ'ין זצ"ל שידבר עם פלוני, וזו טובה בשבילו, הלך ודיבר ושב עם מונית לומר לו כי דיבר בעניין. שאלו המבקש ממתי אתה נוסע עם מוניות? ענהו רח"א: "ידעתי שתשמח בזה, וכדאי לי לשלם כסף כדי שתשמח 5 דקות קודם". ש:

האם דרך זו היא גם על חשבון ביטול תורה?

"למה זה ביטול תורה? שיחשוב בלימוד בדרך, מאי נפק"מ בדרך או בסטנדר, אפשר תמיד ללמוד בכל עת וזמן!"

(מתוך הספר 'כל משאלותי')

"לא על חשבון הבית כחוט השערה! כי לביתה היא מחויבת, ולסייע לאחרים - הדבר לא מוטל עליה".

אמרת: דרגותיה של הרבנית נראות שלא מעלמא הדין, ובוודאי שהיה כאלו שתהיה להם הרגשה - מה המעלות הללו שייכות אלי? מה שהיה זו יצירה מיוחדת ולא שייכת אלי, ואולי טעות גמורה בידם, כי בלא 'עבודה' אין כלום - "לא יגעת ומצאת אל תאמין". תלמיד חכם שאל את מרן הרב שך זצ"ל: הרי מידותיו הנאצלות של רבי חיים עוזר זצ"ל היו נוראות - האם נולד כך או שעבד על זה? וענהו: "הוא נולד כך, אבל אם לא היה עובד על עצמו, היה נשאר ריק מהן". ורבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל אמר על רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל: "אמרת שלא תקבל שכר על מידותיך כי כך נולדת, אך אין הדבר כן, כי אני מכיר אנשים רבים שנולדו במידות טובות, ומתו פראי אדם". "אכן, נכון הדבר כפי שאמרת, ורק על ידי עבודה [זוכים]".

ובכל זאת איך הגיעה לזה? - "על ידי חינוך".

ואם מבקשים שילמדו ממנה, איך אפשר לבקש כאשר אין לאחד חינוך כמו שהיא קיבלה. היתה לה אמא כזאת, וב"ה יש לה אבא כזה. "כל אחד לפי מה שהוא, לפי כוחותינו, נחנך את יוצאי חלצינו". הוסיף רבינו: "והעצה העיקרית היא תפילה".

ידוע לנו כמה תפילות רבות שפכה הרבנית ע"ה על יוצאי חלציה, ולכן זכתה הרבה, מה תעשה אמא בזמנינו שכל כך צריך רחמים - על היוצ"ח, ובדרך כלל הרי כולן כבר מתפללות, האם יש עצות נוספות? אמר רבינו שוב: "העצה היא - תפילה של האמא!". וכוח התפילה רב - לזכות על ידי כך לסייעתא דשמיא.

סיפור נורא. הקב"ה מדקדק עם הרבנית כחוט השערה

ערב שביעי של פסח תש"ע. הרבנית סיפרה אתמול: "אחרי סעודת שחרית בשבת בער"פ, קיבלה כאבים עזים בצוואר ובגב. היא עברה בחיים כמה סוגי כאבים, גם התקפת אבנים בכליות, אבל כאלו כאבים עזים לא היו לה, וערכה 'חשבון הנפש' על מה זה, ואמרה: הנה כל צרכי הפסח אני עושה לבד, חוץ מחרוסת ששולחת לי הרבנית ברזם, והעיקר בתי ר.צ., ועשרות שנים אני שולחת חרוסת לגב' פלונית השבורה, שאינה יכולה ללכת ואפופה צרות. השנה בתי

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

לפני כמה שנים באתי לחנות כובעים לקנות שם קאפעלוטש. עמדו שם שלשה בחורים. האחד היה מעוניין לקנות כובע, והוא הביא איתו את שתי החברות שלו, מסדר א' ומסדר ב', כדי שיראו איך הכובע עומד עליו... הרי צריך שהכובע יעמוד בדיוק "ככה" ו"לא ככה"... המוכר אמר לי שהם נמצאים כבר שעתיים בחנות... שאלתי את הבחור מה כל הסיפור הזה עם הכובע?...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על ה'חן' המיוחד ושיעור באמונה

"וד' נתן את חן העם בעיני" (שמות י"ב, ל"ו)

מורי ורבותי! עשר המכות היו עשרה שיעורים באמונה, עשרה שיעורים ב'ודעתם כי אני ה'" - אשר לו הכוח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו!

הסטיפלער מוסיף ואומר: ביציאת מצרים ראו שלטון נוסף של הקדוש ברוך הוא, ראו שהקב"ה בעל הבית על החן! אם הקב"ה נותן לאדם חן בעיני הבריות - יש לו חן בעיניו, ואם הקב"ה לא נותן - לא יעזור לו שום דבר! הוא לא יישא חן, גם אם יעשה את כל ההשתדלויות שבעולם לנשוא חן.

אי! אי! אי! הקב"ה שליט על החן!

רק מכיוון שה' נתן את חן העם בעיני מצרים, לכן "וישאלום וינצלו את מצרים" (יב, לו).

המצרים היו שונאים מושבעים של בני ישראל. הם ידעו היטב שכל המכות שנתכו על ראשם הם בגלל היידאל'אך האלו... הם הבינו שכל הצרות נגרמות להם בגלל היהודים, ושנאו אותם יותר ממה שאנחנו שונאים את הערבים!

הנה, הבה נתאר לעצמנו מצב מבעית שכזה:

אני יושב בביתי. לפתע נשמעות דפיקות בדלת. אני פותח את הדלת ו... על הפתח עומד ערבוצ'קי... א-ערבאבער עם כאפיה, עם שפם גדול... הנשמה שלי יוצאת מרוב פחד ואני רץ לצלצל למטרה: "הלו! הצילו! הצילו! ערבי בדלת שלי"...

לפתע אני שמוע את הערבי אומר לי: "רגע! רגע! תירגע! אל תדאג! לא באתי, חלילה, לעשות לך רעה! בסך הכל באתי לבקש ממך טובה. כמובן, רק אם לא קשה לך. אני רוצה שתלווה לי ארבע מאות אלף שקל לשבוע ימים. בתחילת שבוע הבא אחזיר לך את הכסף"...

רבותי, תגידו אתם: יש מישהו שילווה לו? על פי דרך הטבע - אף לא אחד יסכים להלוות לו לא ארבע מאות אלף שקל, לא ארבעים אלף שקל, ואפילו לא ארבע מאות שקל! כך יתנהג כל אחד ששכל ישר בקודקודו! לא כך?

והנה כאן, במצרים, עומדים היהודים השונאים על פתחי בתיהם של המצרים, ובפיהם בקשה מוזרה: "מוחמד! תוכל להשאיל לי את שעון הזהב התלוי שם על הקיר? את השעון הכבד, שמשקלו עשרה קילוגרמים

זהב טהור, שירשת מסבא של סבא שלך?"
המצרי משיב: "כן! בבקשה! בכבוד!"

הוא עוד מוסיף: "יש עוד משהו שאתה צריך? בבקשה, קח..."
הרי לא היה אדם אחד מישראל, אומרים חז"ל, שלא יצא עם פחות מתשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים (בכורות ה ע"ב). חמורים לובים הם חמורים מעולים (רש"י שם) שיש להם כוח לשאת משאות כבדים ביותר!

איך קורה דבר כזה? איך יתכן שהמצרים שכל כך שנאו אותנו, יותר ממה שאנחנו שונאים את הערבוצ'קי שדפק בדלת, מסכימים להשאיל ליהודים את כל כספם וזהבם, עד כדי כך שבני ישראל רוקנו את מצריים ועשו אותה כמצולה שאין בה דגים (רש"י שמות יב, כב)?

התשובה: "וה' נתן את חן העם בעיני מצרים!"

הקב"ה הנו שליט על החן! אם הוא רוצה שיהיה לאדם חן - יהיה לו חן, גם אם זה מעל ומעבר לכל הגיון, גם אם זה לא תפס בשכל האנושי! וגם להיפך.

אם הקב"ה לא נותן את החן - לא יעזור כלום. גם אם תעשה את כל ההתייפפות שבעולם - לא יהיה לך חן!

לפני כמה שנים באתי לחנות כובעים לקנות שם קאפעלוטש. עמדו שם שלושה בחורים. האחד היה מעוניין לקנות כובע, והוא הביא אתו את שתי החברות שלו, מסדר א' ומסדר ב', כדי שיראו איך הכובע עומד עליו... הרי צריך שהכובע יעמוד בדיוק "ככה" ו"לא ככה"... צריך לבדוק שהוא עומד מושלם, כמו הריבוע של התפילין...

מה אומר ומה אדבר? המוכר אמר לי שהם נמצאים כבר שעתים בחנות... שאלתי את הבחור: "מה כל הסיפור הזה עם הכובע?", והוא ענה לי: "מה כבודו רוצה ממני? אני אוהב בשידוכים! אינני יכול להראות כמו ליצן! אני צריך להראות במיטבי, אני צריך לשאת חן..."

אי! אי! אין שוטה שבעולם! האם אתה בעל הבית על החן? האם אתה יכול ליצור חן? הקב"ה בעל הבית על החן! ברצונו - יהיה לך חן וברצונו לא יהיה לך, גם אם תעשה את כל ההשתדלות.

גם את זאת ראו ביציאת מצריים: הקב"ה הינו בעל הבית על החן! מוראדיג! מוראדיג!

יציאת מצריים - עדות על האמונה וההשגחה

חנניות הלבשה מוכרות בגדים בהתאם לעונה שלהם, לכל בגד יש את העונה שלו.

להבדיל, הפרשות העוסקות ביציאת מצרים הן ה'עונה' של סיפור יציאת מצרים. אמנם יש מצווה לזכור את יציאת מצרים בכל ימות השנה, "כל ימי חיך", אבל כשמגיעה ה'עונה' המיוחדת אנו מתמקדים בכך ביתר שאת.

אדם מן היישוב רגיל למאכלים הקבועים שלו, אולם העשירים לא מסתפקים בכך, הם מחפשים כל מיני מאכלים חדשים ויקרים. האמת היא שהם לא עושים זאת כצורך גופני אלא כצורך נפשי, כדי לספק את התאוות ואת הצורך בריגושים שלהם. אבל יש מאכל אחד שאין לו תחליף: לחם. אמנם אפשר לגוון בסוגי הלחם ובטעמיו, אבל את המאכל הבסיסי הזה כולם אוכלים בקביעות, עשירים כעניים.

על כך היה אומר ר' אליהו לופיאן: האמונה היא הלחם, היא הלחם שלנו! אנו זקוקים לה לצורך הקיום שלנו, אי אפשר להתקיים בלעדיה. כשעוסקים בפרשיות של יציאת מצרים - אנו מזינים את נפשנו במנה הגונה של אמונה - הלחם של הקיום שלנו.

יהודי מניח תפילין בכל יום, ובתוכן ישנן שתי פרשיות - "קדש" ו"והיה כי יביאך" - המזכירות את יציאת מצרים. שתי פרשיות אלו מקורן בפרשת בא העוסקת ביציאת מצרים.

בפרשיות שבתפילין יש שני עניינים: יחוד שמו יתברך ויציאת מצרים, ושניהם קשורים זה בזה. לכן, מלבד ה"מצוות צריכות כוונה" של עצם המצוות - עשה של "וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך", צריך האדם לכוון במצוות תפילין על העניין הזה של האמונה ביחוד ה', ומתוך כך ישעבד עצמו לשי"ת ויקבל עליו עול מלכות שמיים.

אומרת התורה (שמות י, יב): "ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אתתי אשר שמתים בם וידעתם כי אני ה'". על ידי שמספר לאחרים על נפלאות ה' במצריים, גם הידיעה של המספר עצמו נעשית חזקה ועמוקה יותר.

בזמנו הייתי חלק מקבוצה של אברכים מבני ברק, שנסעו מדי שבוע לשמוע 'ועד' מרבי שלמה וולבה זצ"ל, והוא סיפר לנו את המעשה הבא: פעם התעורר להם ספק גדול בקשר לבחור אחד מהישיבה, לא ידעו מה לעשות אתו, לזרוק אותו מהישיבה או לא לזרוק. השאלה הייתה קשה והרגישו שאינם יכולים להכריע בה. סוף כל סוף מדובר בדיני נפשות!

מספרים על הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל, ראש ישיבת סלבודקא,

שפעם ראהו יהודי מסתובב בתחנת הרכבת התחתית בארצות הברית, עם כל ה'שווארצערס' [הכושים], ממש סכנת נפשות. נבהל היהודי ושאל: "ראש הישיבה, מה אתה עושה פה?", ורבי מרדכי הסביר: "הלא משמש אני כראש ישיבה, וראש ישיבה מתוקף תפקידו נדרש להכריע בשאלות של נפשות, האם להשאיר בחור בישיבה או לסלק אותו, וכיצא בזה.

"ישנה אמנם סייעתא דשמיא להכריע נכון, אבל לפעמים נכשלים בהכרעה שאינה נכונה ואז עושים מעשה שהוא בגדר רציחה בשוגג, כי סוף כל סוף הפסיקה נעשתה בשוגג, מחמת שכך היה נראה באותה שעה להכריע. ומה דינו של רוצח בשוגג? חייב גלות. זוהי הגלות שלי, להסתובב כך בין השחורים באמריקה!"...

מספר, אם כן, הרב וולבה זצ"ל, שהוא וראש הישיבה החליטו לנסוע למשגיה, ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, שהוא יחליט בדבר.

"כשהגענו לבני ברק - כך הוא מספר - "עלינו אליו, לישיבה הקדושה, ונכנסנו לחדרו. שאלתי את השאלה, והוא תוך חצי שניה אמר את התשובה, בלי שום פקפוק, ממש כמו אורים ותומים, לא היו לו שם ספקות.

"כיון שהורה לי מה לעשות, הסתובבתי כתלמיד לרב, עם הפנים קדימה, והתחלתי לצאת החוצה.

"כשהגעתי לדלת אני שומע את ר' יחזקאל צועק אחרי: 'אנטשולדיג [סליחה]! רצתי בחזרה - 'וואס וואס [- מה, מה]?'

"ואז שואל אותי ר' יחזקאל [באידיש]: 'אתה יודע שיש בורא עולם?'... יהודי רציני כמו רבי שלמה זצ"ל, כששומע כזו שאלה ששואלים ילד בגיל שלוש נעצר, חושב רגע, ואז עונה לר' יחזקאל: "יא, איך וייס!" [כן, אני יודע].

מיד כשהוא עונה, ר' יחזקאל מוסיף ומתקיף אותו חזק יותר: "אתה באמת יודע?"

כיון שהשאלה נשאלה כבר פעם שניה, התבונן קצת יותר בעמקות וענה שוב: "כן אני יודע"

אמר לו ר' יחזקאל: "אם כך, סע לבאר יעקב ותספר שם לבחורים שיש בורא עולם!"

מספר ר' שלמה: "יצאתי מהחדר כשכולי מבלבל, מה המשגיה רוצה מהחיים שלי? קודם הוא שואל אותי אם אני יודע שיש בורא עולם, אחרי זה הוא אומר לי לספר לבחורים, מה הוא רוצה ממני?"

"שבועיים הסתובבתי נכון. המשגיה רוצה משהו, הוא לא מדבר סתם כך, מה הוא רוצה?"

"אחרי שבועיים הגעתי למסקנה שהמשגיה צודק, מאה אחוזים אמת. אפשר ללמוד, אפשר להתפלל, אפשר לקיים מצוות - ולא לדעת שיש בורא עולם!"

צריכים לחיות בידיעה שיש בורא עולם! לזכור זאת על כל צעד ושעל! אם כדי ש"יודעו מצרים" - אותם רשעים ארורים - "כי אני ה'" - הקב"ה עשה כזו מהפכה - כמה רוצה הקב"ה שכל יהודי ידע כי אני ה', על כל צעד ושעל. אם זה בפרנסה אם זה ברפואה, אם זה בנחת, הכול בגזרת עליון, שום דבר לא זז בלעדיו, לחיות זאת באופן תמיד!

(מתוך 'חי ראובן' שמות)

הנער שראה את המחזה המופלא, שאל את אביו: "למה הארבה אינו נכנס לקוממיות?!". - "הם דתיים!" תרץ האב, "יש להם כל מיני סגולות!". הבן לא הבין. האם הארבה קורא כתובות? כיצד יודעים החגבים שאין להיכנס לתחומי מושב קוממיות? הנער התחיל אט אט לקרוא על היהדות ולהתעניין בה, אך הדוור חשש כי בנו עלול להתקרב למסורת ישראל, ולא הרשה לו להיכנס לקוממיות ולדבר עם התושבים

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על הארבה והאמונה

"וַיַּעַל הָאֲרֶבֶה עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּנָּח בְּכָל גְבוּל מִצְרַיִם" (שמות י', י"ד)

הארבה מתקבץ ללהקות גדולות, שכל אחת מהן מונה כמאה מיליון חגבים, ומכסה שטח של אלפים מטרים מרובעים. כל חגב שוקל שני גרם, ומסוגל לכרסם גרם אחד ביום, כך שלהקה אחת מסוגלת להשמיד כמאה טון תבואה ביום.

הבה נתאר לעצמנו, אם כן, מה אירע במצרים לאחר שלהקות הארבה בהמוניהן כיסו את כל שטחיה במשך שבעה ימים. מכל הצמחייה המלבלבת שפרחה במצרים, לא נותר אפילו ירק אחד, וכך ראו המצרים את י' ה'.

גם בזמננו אירעו ניסים באמצעות הארבה.

סמוך לקריית גת שוכן מושב הנקרא 'קוממיות' על שם הפסוק: "ואולך אתכם קוממיות" (ויקרא כו', יג). מושב זה, יחד עם מושב 'יסודות', הוקם בעצת ה'חזון איש' זצ"ל, אשר ביקש להקים מושבים שתהיה בהם 'ראת שמים טהורה'. במשך כל השנים שמרו במושב זה את השמיטה כפשוטה בלא לעבד את האדמה, כצו תורתנו הקדושה: "והשביעית תשמטנה ונטשתה" (שמות כג', יא).

מעניין לציין, כי בכל שנה ישית היה צומח במושב קוממיות היבול המשובח ביותר בכל האזור כולו. חקלאי המושב היו זורעים חיטה למצות. טעם המצות הנאפות במאפיית המושב מהקמח המופק מחיטים אלו, משובח מאוד וערב לחיך כאגוזים וכשקדים. מרן ראש הישיבה רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, היה נוהג להגיע בכל שנה למושב קוממיות, כדי לאפות שם את מצותיו.

בשנת תשי"ט חלה שנת השמיטה. כל החקלאים תושבי שאר יישובי האזור, עיבדו את שדותיהם כמדי שנה בשנה, מלבד בני מושב קוממיות אשר זרעו בשלהי השנה השישית, ולאחר מכן שמרו על השמיטה כהלכתה, ולא עשו בשדותיהם כל פעולה אסורה.

ביום בהיר הופיע לפתע נחיל ארבה עצום, שפשט ברעש אדיר על כל שדות האזור, וכלה את תבואת השדות. באורח פלא, נעצר נחיל הארבה בגבולות המושב קוממיות. שדות המושב הגובל לקוממיות התמלאו חגבים, בעוד שדות קוממיות נותרו ירוקים ומלבלבים.

בקיבוץ הסמוך התגורר דוור, שהיה רגיל לקחת את דברי הדואר במכוניתו הקטנה, ולחלקם באזור. באחד הימים בקש הדוור מבנו בן השתיים עשרה שיבוא לסייע לו בחלוקת הדואר. השניים נסעו במכונית שכוסתה כוילה בשכבה עבה של חגבים. והנה בדרך נס, כשהמכונית נכנסה לתחומי מושב קוממיות, פרחו כל החגבים והתעופפו מאליהם, כביכול התריע מאן-דהו בפניהם: "אין כניסה לחגבים, כאן שומרים שמיטה!". הנער שראה את המחזה המופלא, השתומם ושאל את אביו: "אבא, למה הארבה אינו נכנס לקוממיות?!"

"הם דתיים!", תירץ האב, "יש להם כל מיני סגולות!"

הבן לא הבין. האם הארבה קורא כתובות? כיצד יודעים החגבים שאין להיכנס לתחומי מושב קוממיות? הנער התחיל אט אט לקרוא על היהדות ולהתעניין בה, אך הדוור חשש כי בנו עלול להתקרב למסורת ישראל, ולא הרשה לו להיכנס לקוממיות ולדבר עם התושבים.

כעבור מספר שנים, התגייס הבן לצבא, ופגש אנשים שומרי תורה ומצוות, שהסבירו לו את הסייעתא דשמיא המיוחדת המלווה את המציייתים לדבר ה'.

הבחור שמע את הדברים, פנה לגאון רבי בנימין מנדלסון זצ"ל,

הארבה כי עשה מלאכיו רוחות להביאם גם להחזירם, גם לשאת את המתים לבל ייהנו מהם המצרים" (שמות י א).

במכות דבר, ערוב וברד, כל הבהמות והכבשים נפחו את נפשן, ולמצרים לא נותר דבר לאכול.

הארבה שהביא הקב"ה על המצרים, לא היה חרקים מעופפים קטנים - היו אלו יצורים ענקיים כמו יונים!

מה עשו המצרים הרשעים? אמרו: הארבה מכלה לנו את החיטה? - נאכל את החגבים בעצמם! והיו תופסים אותם, מולקים את ראשם ומולחים אותם כדי לאוכלם.

כאשר הסתיימה המכה, והארבה עזב את הארץ, לא נשאר בכל גבול מצרים אפילו ארבה אחד!

ומה עם החביות שמלאו המצרים בארבה? היכן הארבה שנמלח והוכן למאכל?

"אמר רבי יוחנן: כיוון שבא ארבה שמחו המצרים, אמרו: נקבץ ונמלא מהם חביות, אמר הקדוש ברוך הוא: רשעים, במכה שהבאתי עליכם - בה אתם שמחים? מיד: 'ויהפוך ה' רוח ים חזק מאד' - זה רוח מערבית, 'וישא את הארבה'. מהו 'לא נשאר ארבה אחד?' - אפילו מה שהיו בקדרות ובחביות מלוחות פרחו והלכו להם" (שמות רבה יג, ז).

פלא! המצרים חשבו לצבור את החגבים ולהתפטם בהם כאוות נפשם. הם אספו את החגבים, תבלו אותם במלח, אפו בתנורים ואגרו בחביות, בסירים ובארגזים כדי שישמשו למאכל.

לפתע התרגשה רוח סערה, שחדרה לתוך קירות הבתים, שברה את החביות, הסירים והארגזים, פרקה את הכל ונשאה את גוויות הארבה. במין תחיית המתים קמו כל החגבים שבתוך כלי המצרים, והתעופפו בנס מופתי מארץ מצרים.

עד אז היו בני אדם, שהאמינו כי הרוח היא שבראה חלילה את העולם. אך בנס זה הראה הקב"ה למצרים ולכל העולם כולו, כי הוא המושל והוא השליט על הרוח ועל יתר כוחות הבריאה. וזאת כדי שילמדו לא לסגוד לכל גורם בבריאה, לא לגרמי השמיים ולא לכוחות הפועלים על האדמה, אלא לבורא יתברך, שהוא המנהיג המפעיל את כל הכוחות כולם. ועל ידי כן התחזקה גם אמונתם של בני ישראל, אשר ראו בחוש כי אין עוד מלבדו.

(מתוך הספר 'משכני אחריד')

רבה של קוממיות, הציג את עצמו כבן הקיבוץ השכן, ובקש להתארח בביתו בשבת.

במהלך השבת הסביר הרב מנדלסון לקיבוצניק הצעיר את עניין השמיטה, ואת הבטחת התורה להצמיח את יבולם של שומרי השביעית. במוצאי שבת פנה הבחור הנרעש לאביו ואמר לו: "אבא, למה לא הרשית לי כל השנים הללו ללכת למושב קוממיות?!" בסופו של דבר הבחור התחזק, ומשך אחריו את אביו, עד ששניהם עזבו את הקיבוץ ושובו בתשובה שלמה.

אמונה תמימה ושכרה

הרב מברייסק זצ"ל היה אומר, כי מצווה לספר ולפרסם את הניסים שה' פועל בעבור שומרי השמיטה. להלן מעשה נוסף:

באחת השנים שלאחר השמיטה כל זרעי החיטה של בני מושב קוממיות התליעו ונשברו, לאחר שלא נזרעו בשנה השביעית. בני המושב עמדו חסרי אונים, ולא ידעו במה יזרעו את שדותיהם. אולם הרב מנדלסון עודד אותם, ואמר להם לזרוע את החיטים השבורות והמתולעות כפי שהן, ובעזרת ה', יזכו הם לראות בישועת ה'.

"אנחנו מאמינים בחי העולמים", קרא הרב מנדלסון בעוז, "מי שאמר לשמן וידלק, הוא יאמר לחומץ וידלק!"

המעשה היה לשיחת היום בקרב כל חקלאי מושבי הסביבה, שלעגו לבני מושב קוממיות אשר זרעו חיטים מתולעות. תושבי הסביבה צפו נזק אדיר, אבל החקלאים שומרי התורה והמצוות בטחו בתום לבבם בה' וציפו לישועתו.

בתחילת החורף לא ירדו גשמים, וכל הזרעים שנטעו על ידי חקלאי המושבים הסמוכים, התייבשו והלכו לאבדון. לעומת זאת, בני מושב קוממיות, שלא חרשו בשנת השמיטה, החלו לזרוע את שדותיהם בשלב מאוחר יותר. וכך אירע שבשעה שאדמות כל המושבים הסמוכים לא נתנו יבול, שדות מושב קוממיות הניבו שפע חיטים משובחות.

אפלו המתים פרחו והסתלקו - חיזוק האמונה במכת הארבה

"ויהפוך ה' רוח ים חזק מאד וישא את הארבה ויתקעהו ימה סוף" (שמות י, ט)

באר האור החיים' הקדוש, וזו לשונו: "והוצרך ה' להראותם במעשה

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרכך לעלות מעלה מעלה.
צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב

1-800-20-18-18

או בטל': 073-7078388
בין השעות 7:30 ל- 10:30 בערב ★ שיחת חינם

קשה לך? זקוק לעזרה?

מתחילה ניסה רבי אהרן שוב את כוחו, במתינות, בסבלנות ובחמלה רבה לנפש ישראל רחוקה ונמוכה עד מאוד, לרוממו מעט מן הדולר הבזוי, אך הגביר עדיין אינו קולט. משראה רבי אהרן שדבריו אינם נקלטים בנפש הגביר, הוא נתן דפיקה חזקה על גבי השולחן, ובחבטה עזה פסק בנחרצות: "דער תכלית איז לערנען תורה לשמה!!!!" - זו היא תכלית כל החיים ותכלית בריאת כל העולמות!!

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על אור התורה החודר ללבבות

"וּלְכֹל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבֵתָם" (שמות י, כ"ג)

מפרש בספר הקדוש 'צדקת הצדיק' (אות קעד): "עיקר 'אור' הלא
הוא אור תורה הקדושה, כמה דאת אמר (משלי ו, כג): 'כי נר מצוה
ותורה אור'".

הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, מקים עולה של תורה באמריקה, נודע
בגודל מסירות נפשו לביסוס עולם התורה והרבצתה בעולם, עוד
לפני השואה בהנהגת הישיבה הגדולה והמפורסמת בעיר 'קלצק'
שבפולין של מעלה, ואחר כך בעלותו אל מדבר השממה הרוחני
שבארצות הברית, בדור שלאחר החורבן.

הוא לא הסתפק בדברים קטנים, ובסידור ישיבה לעצמו למסור בה
שעורים לתלמידים... רק רצון שמים של מעלה, לאמיתה של תורה
לשמה, בער כאש בלבו להגדיל תורה ולהאדירה. בעמל מפרך טרח
והתייגע קשות, עד שזכה להקים ממלכה שלמה, ממלכת התורה
בעיר התורה "ליקווד" שבניו ג'רסי ארה"ב, וממגדל אור זה הזריח
אור תורה על פני תבל.

יתדות מוסדות תורה ענקיים שכאלו, בנויים ומושתתים על לב
נדיבים ונגידים יקרים, חבר נאמנים משלומי אמוני ישראל, שזכו
להאיר את לבם בהכרת הערך העליון של החזקת תורת השם
יתברך והפצתה בעולם, ומוזילים מכיסם הון עתק בסכומים אדירים,
הנצרכים להרמת קרן התורה.

להחזקת המפעל הענק של ישיבת לייקווד המפוארה, היו המנהלים
מביאים אל הישיבה מפעם לפעם אחד מן הגבירים התורמים
החשובים, כדי שיראו במו עיניהם במה דברים אמורים. בחורי
הישיבה ואברכי הרבים, כבר הורגלו לראות מדי פעם 'נגיד' אורח,
אחד מפרנסי הישיבה, המטייל בצוותא עם ראשי הישיבה ומנהליה
בין היכלות התורה הרבים, ומקבל הסבר מפורט על הבניינים הרבים
המתנוססים לשם ולתפארה בלייקווד.

בנייני המגורים של בני הישיבה, אוצר הספרים, חדרי השיעורים,
בתי המדרש, תלמוד תורה לתינוקות של בית רבן, חדרי האוכל
הענקיים, המשרדים, בתי החנוך לבנות, וכל שאר המבנים הנצרכים

לגדול ולהקמת דור חדש של תורה, מפארי צעירי הצאן, שמסלתה
ומשמנה של היהדות החרדית שבארצות הברית ובתפוצות נגולה,
לגדלם לתפארת התורה ויראת שמים.

הנדיבים נהנו מאוד מכל ביקור שכזה, מלבד הסיפוק והאושר הגדול
לראות בהצלחת השקעותיהם ועסקיהם הטובים ביותר מכל עולם
הביזנס - הם גם יצאו מאוד מחוזקים ברוחניות, ובהרגשת התעלות
וקרבת אלוקים, כשבעקבות הביקור התקרבו לבם אל התורה
הקדושה ואל חכמיה.

ברם, לאו כל הנגידיים שווים... פעמים רבות היו מגיעים אל הישיבה
גם גבירים הרחוקים מן התורה, וקשריהם עם היהדות רופפים. הם
הרימו תרומות נכבדות למטרות רבות של צדקה וחסד, אבל מחמת
בורותם וחוסר ידיעתם וריחוקם מן התורה, לא הבינו ולא ידעו
להעריך אל נכון גודל חשיבות החזקת התורה.

בביקורים שכאלה, ציפתה לו לראש הישיבה גדול הדור, רבי אהרן
זצ"ל, עבודה קשה יותר, כדי להנחיל מורשה ללב אותם העשירים,
ולהסבירם בטוב טעם ודעת גודל חשיבות התורה בעולם, ועד כמה
חשוב הוא חינוך בני הישיבות בדרך ישראל סבא, בדרכה של תורה
בשלמות, וללא פשרות. הוא עשה זאת בחכמה ובתבונה רבה, בכוח
ההסברה המיוחד שניחן בה מן השמים, עד שהיו הדברים מאירים

ומשמחים - ממש כפי שהיה רגיל בהרבעת השיעורים כסדרם בהיכל הישיבה, להאיר ולהזריח את אור התורה בלב ישראל, בנבכי הסוגיות הקשות ביותר שבש"ס, כידי ה' הטובה עלי.

ויהי היום, ואל הישיבה מופיע אורח רם מעלה, מיליארדר מן השורה הראשונה, איש עסקים אמריקאי, שהתרומות הקטנטנות שלו כלאחר יד החלו משלוש ספרות... שמעה של ישיבת לייקווד המפורסמת הגיע גם לאזניו, מנהלי הישיבה יצרו עמו קשר בבקשת סיוע, והסבירו לו שאין המדובר כאן בבניין ישיבה אחד קטן... אלא מעין עיר שלמה! תעשיית ענק של תורה! הנצרכת לסכומים אדירים מדי שנה בשנה. הם הזמינוהו בכבוד לביקור בהיכלות הישיבה. העשיר הגדול נענה לבקשתם, ופינה לעצמו יום מסוים, בו יוכל לעזוב מעט את עסקיו המסועפים, ולצאת לטיול נעים בלוויית בני משפחתו, אל העיר היפה והשקטה לייקווד, שבניו ג'רסי הרחוקה.

מטעם הישיבה הקדושה התכוננו לביקור זה בכל הרצינות, הם ידעו שאם הוא יצליח בסיעתא דשמיא, והגביר יפתח את לבו המוביל אל כיסו... הרי שהמדובר הוא בסכומים אדירים, שכן עשיר זה התפרסם כתורם גדול בסכומי עתק של מיליונים, בדבר שמצא חן בעיניו, והוקיר והעריך אותו באמת.

משהגיעה פמליית הגביר עם משפחתו ברכבם המפואר, התקבלו בכבוד ובחמימות רבה על ידי מנהלי הישיבה, שהראו להם את יופי והדר המקום. הם התענגו מעט על הנוף היפה והמדהים שלמרגלות הישיבה, והתקדמו באטיות אחר כבוד אל חדרו המיוחד של ראש הישיבה, הגאון הצדיק, שישב אותה עת רכון על ספריו הרבים, בהכנת ה'שיעור הכללי', שנצרך למסור בהיכל הישיבה, ובבניין נדבך של 'סימן' נוסף בסדרת הספרים המשובחים 'משנת רבי אהרן'...

משהביאו לפניו את הנגיד הדגול, הוכרח רבי אהרן ונאלץ להפסיק ממשנתו, כדי לקבל את פני האורחים רמי המעלה. הוא כבר הורגל בהפרעות שכאלה, אך אין בררה, ביטולה זהו קיומה!

הוא קיבל את פני העשיר ופמלייתו באהדה ובסבר פנים יפות, והציע להם להתלוות אליו לטיול בין משעוליה ושביליה של קריית הישיבה הקדושה: "כך תוכלו לראות ולהיווכח בעצמכם במה מדובר", אמר רבי אהרן, "ולא להתלות בשמועות בעלמא... הרי כאיש עסקים פיקח, בוודאי יודע אתה שלא לסגור 'עסק' לפני שבודקים את טיבו מקרוב... הבה ותראו בעיניכם איזה 'ביזנס' טוב ונעלה מאין כמוהו, מציע אני לפניכם כאן! זו הזדמנות פז, שלא כדאי להחמיץ"... חייך רבי אהרן.

הגביר נהנה מפקחותו השנונה של רבי אהרן... ונענה על אתר: "בביזנס אני מבין טוב, ברוך השם, נצא לדרך ונראה במה מדובר...". כך יצאו כולם יחדו אל הסיור הנעים במבואות עולם הישיבה, הם החלו בהיכל הישיבה הגדול, שהיה מלא בצורבים צעירים מפה לפה. הכול שוקק חיים של תורה, בחיות דקדושה ובהתלהבות נעורים מתוקה. התלמידים שקדו במרץ על תלמודם, ולא הפריעו לעצמם בגלל האורח ופמלייתו הבוחנים אותם בקפידה, הם כבר הורגלו למראות הללו, והמשיכו בעסק התורה בהתמדה.

משעמד הגביר דגן על מימדיה העצומים של התורה שיש כאן,

ובראותו מקרוב עדרים-עדרים של מאות תלמידים, שכולם יחדו יושבים והוגים בספרי תלמודם, לא הצליח להבין בשכלו הרחוק עד מאוד מעולמה של תורה, כל זאת למה? הוא שאל בתמימות את רבי אהרן: "מדוע צריכים כל כך הרבה בחורים שישבו רכונים על ספריהם... וכי מה התכלית בכל זה? אולי מספיק כמה רבנים בישראל שידעו לפסוק השאלות... וכל השאר שיצאו קצת לעולם הגדול, ויקדמו את עולם העסקים ואת המפעלים המשוכללים וכו'! בטוחני שעם הראש היהודי החזק ועם כשרונותיהם הברוכים, יצליחו עד מאוד בעסקים! הם יתקדמו וישגשגו ויעשו חיל!", תהה הגביר.

רבי אהרן, שכבר הורגל בשאלות מן הסוג הזה, פתח פיו בחכמה ובנעימות, וניסה להסביר לאיש ומשפחתו הרוממה, מראשית יסודות הבריאה, שבוודאי מבינים ומאמינים שיש בורא לעולם, ויש תכנית ברורה לתקון העולם. בריבוי המפעלים והפועלים שירויחו ממנו רב... לא תתקיים תכלית העולם, לקרב יציר ליוצרו, ולהפוך חומר לצורה. "התכלית האמיתית של העולם", הסביר רבי אהרן, "הלא היא ערוכה ומסודרת בספר התוכנית של 'מפת העולם'... הלא היא תורתנו הקדושה, שרק על ידי ריבוי התורה בעולם, וגידול נפש ישראל בדבקות של אמת בתורה, ניתן להביא את העולם לתיקונו, ולהביא לב ישראל ונשמתם לשלמות הנכונה!".

האורחים כולם נהנו מן ההרצאה הקצרה והמאלפת הזו, שנאמרה כך בצדי בית המדרש ההומה, שהראה להם במוחש ובפועל, כיצד מתקיימת הרצאה זו הלכה למעשה!

לאחר שבחנו מקרוב את מראה ההיכל הגדול, יצאה הפמליה להמשך הסיור, הם חשו התרוממות הרוח נוכח בנייני מוסדות התורה הענקיים והמהודרים, חדרי הפנימיות, אולמות האוכל והמטבחים המשוכללים, הנצרכים להחזקת גופם של אלפי תלמידי הישיבה, משם המשיכו אל ספריית הענק, שם זנו עיניהם באלפי ספרים שעולם התורה יצר במשך דורות רבים.

התחנה האחרונה בסיור, הייתה בהיכל כולל האברכים הגדול שעל יד בית מדרש גבוה דלייקווד, שעלות הוצאות החזקת אברכים הללו מגיעה מדי חודש בחדשו להון עתק... רבי אהרן נכנס עמם אל הכולל והראה להם בסיפוק רב, שורות שורות לגיונו של מלך, תלמידי חכמים מפוארים מטובי בניה ובונה של תורה, הממיתים עצמם באהלה של תורה: "אלו הם הגדולים המבורכים של ישיבתנו הקדושה!", פוצח רבי אהרן בהסברו, "לא ביום ולא ביומיים הם צמחו וגדלו תלמידי חכמים וגאונים שכאלה, השקיעו בהם שנים של עבודה רבה [הארעואניע!] בכדי להעמידם על במתי התורה ולחנכם אל נכון בדרכה של תורה ובנתיבותיה".

אבל משום מה, הגביר אינו קולט... בבערותו וריחוקו העצום מן התורה וקדושתה, לא הצליח להבין, על מה ההתפעלות הגדולה כאן, היכן רואים כאן את ההצלחה הגדולה? הוא שאל את רבי אהרן שוב את אותה שאלה: "מה כאן התכלית? איפה כאן הביזנס? מה נרוויח בזה... ומה יצא לנו מכל זה? אברכים שישבו כל ימיהם באהלה של תורה?"

גבאי ביהמ"ד שהבחין בין המתפללים בפנים ירושלמיות חדשות, ניגש על אתר לכבדו בעלייה לתורה. "יעמוד... מנחם בן טוביה...". "מה!? העודך חי?!", גבאי ביהמ"ד צנח ארצה מתעלף...

גאב"ד 'חרדים', הרה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א, בעניין 'עשיית מצוות בתיאבון'

"וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל יָדֶךָ... לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ" (שמות י"ג, ט')

לשון הכתוב מעוררת פליאה כפולה: ראשית, הרי לכאורה הווי ליה לומר 'למען תהיה תורת ד' בלבבך' או 'בראשך' מדוע כתוב 'בפיך'? מה עניין פה לקיום התורה? עוד צ"ב עצם דברי הפסוק: מאי עניין רישא דקרא לסיפא, איך תהיה תורת ד' בפה על ידי שיניח תפילין על זרועו ועינו?

בית המדרש בבורו פארק.

גבאי ביהמ"ד שהבחין בין המתפללים בפנים ירושלמיות חדשות, ניגש על אתר לכבדו בעלייה לתורה. "יעמוד... מנחם בן טוביה...". "מה!? העודך חי?!", גבאי ביהמ"ד צנח ארצה מתעלף... עשרים שנה לפני, שנת תש"ג, באחד ממחנות הכפייה הידועים לשמצה.

גם באותו היום נהג כרגיל: בשעת ההפסקה ברח למסתורו, הניח תפילין ועצם את עיניו, ולפתע צעקה מקפיאת דם הפרה את הדממה... מפקד הפלוגה עומד על ידו בנשק דרוך, מוכן ומזומן לבצע את עונשו של המפר חוק. תאוות הרצח בלטה מעיניו ובערה בו בכל ישותו, ועוד רגע יקויים בו "ועלה בסערה השמימה"...

מרום אימה תפס מנחם את מה שמצא בסמוך לו - כף חפירה שהשתמש בה לחפור סביב העצים, ובלא לחשוב פעמיים קיים כדבעי את ה'השכם להורגו', והנחיתה בהלומה על ראשו של הרשע, שנפל חבול ורצוץ מתבוסס בדמו ארצה. אך, למזלו הרע צפו במתרחש חיילים נוספים, שמיד קפצו אל החזית, העניקו טיפול ראשוני למפקד הפצוע, ואת היהודי זרקו לצינוק מעופש, עד להעמדתו לדין למחרת השכם בבוקר, כאשר גזר הדין מוכן ומזומן מראש - לתליה, ה"י.

כשאך שמע גדליה, רואה החשבון של המחנה, על גזר הדין המרחף על ראשו של מנחם, נכנס לפעולה זריזה, חישב את צעדיו, נשא תפילה ו... ניגש לקצין העליון של המחנה.

הקצין הופתע מאוד לראות את היהודי החשבונאי בפתח חדרו באישון ליל, ועוד טרם הספיק לברר את סיבת בואו, הודיע לו גדליה נחרצות: "הן ביני ובינך הסוד גלוי, כי אתה גנב שפל, גונב כספים למכביר מכספי הצבא, והרשימות שבידי יזכחו ה'לקיחות והנטילות ידיים' התדירות שלך. אך דע, כי לא ירחק היום כשישאלוני חברי המפקדה הנאצית אשר בברלין על דבר החשבונות, אצטרך לומר את כל האמת, ואז מרה תהי אחריתך..."

המפקד הנאצי הארוור סיים זה עתה להקריא את התקנות והגזירות המחייבות את כל אסירי המחנה, שהצד השווה שבהם: עבודה רצופה עד כלות הנפש, ללא הפסק כלשהו בכל מצב שהוא קור וכפור, קיץ וחורף, גשם או שלג. והמפר אחת מכל אלו - אחת דינו. מנחם נחרד לגמרי, את צער העמל - יספוג. על לחם צר ומים - ישתוק. אך ללא התפילין - איך ישרוד? הרי בין החוקים הנבזים נאסר כל פעולת דת ומצווה, ומעתה איך יניח את התפילין אותן הסתיר עד כה בעוצמת נפש? אילו רק יכול היה להגיע כל יום לחורשה בהפסקת השומרים - היה אז מסתתר תחת אחד העצים ומניח את התפילין, אך דא עקא שהמרחק רב, ועד שיגיע לשם תחלוף ההפסקה, ומה יעשה הבן החפץ לקיים מצוות בוראו?...

עד שהביק הרעיון במוחו: אתנדב לעבודה בחטיבת העצים עבור מסילות הרכבת, שם אהיה בקרבת מקום ליד חורשת היער, ובהפסקה הקצרה אספיק להסתתר ולהניח תפילין. וממחשבה למעשה, תיכף הלך והציע את עצמו לעבודה זו, לשמחת הנאצים שהתמודדו שם עם מחסור בכח אדם, מחמת קושי העבודה ההיא, וקיבלוהו בזרועות פתוחות.

כבר למחרת החל לעבוד באותה פלוגה. הזיע ועמל בגבורה עילאית, אך אלו היו בעיניו ככלום, לעומת הזכייה בהנחת תפילין. ואכן חפץ ה' הצליח בידו, ויום יום חמק עבר תחת אחד השיחים, והיו התפילין לאות על ידו ולטוטפות בין עיניו על אפם ועל חמתם... קרא קר"ש בכוונה, הזדרו לקפלן והשיבן לחיקו מוסתרים מעין כל, עד יום המחרת, וחזר לעמלו המפרך.

משכך, עשרים שנה אחרי התעלף הגבאי הבורו-פארקי, הלוא הוא גדליה מיודענו, בשומעו את השם 'מנחם בן טוביה', כשרואה פתאום מולו לא אחר ממנחם ידידו. "קמת לתחייה?!", תמה

אני, הותירו בחיים. "חסדי ד' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו".

תפילין שבראש

סיפור זה יש בו בכדי לתת אור חדש עה"פ "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" אותו דרשו חז"ל על התפילין שבראש. וניתן לומר בצחות, "וראו כל עמי הארץ" - הרשעים הארורים - כי שם ה' נקרא עליך" - עם התפילין אשר בראשך, אך עכ"ז יניחו אותך לנפשך, בעבור "ויראו ממך" - לבל יאבדו את משרתם ועבודתם ולבל תתגלה גניבתם...

אמנם כאשר נעיין בפנימיות מעשה רב זה, נגלה כי מלבד עצם הנס המופלא בכל השתלשלות העניינים, יש כאן בראש ובראשונה עוצמה של גבורה יהודית מופלאה, לקיים המצוות במסירות נפש בתוך לוע הארי כפשוטו. כי המצוות הן מזון וצידה לנפשנו כמו הלחם לגופנו. וכשם שיתן האדם כל אשר לו להחיות גופו - כך יעשה להחיות נפשו - 'משפט אחד להם' כי לחמנו הם, "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם" (דברים ח ג).

התורה והמצוות הם מזון הנפש - דבר שהנשמה תלויה בו, וללא מזון הרי הוא בסכנת נפש, כאדם המוטל ללא רוח חיים! וכמובא בישמח ישראל (בפרשת ויגש אות ג), שהעובר על רצון הבורא הרי הוא כמת, ואע"פ שהוא אוכל ושותה כבהמה, עכ"ז מת הוא, ה"י, ע"כ. היינו שיכול האדם ללכת על שתיים, חושב הוא בתמימותו שהוא חי, ולא סתם חי, אלא הוא אפילו 'א שיינער בעלעבוס' המפרנס עצמו בכבוד, יש לו בית, רכב ופרשים מאובזרים היטב בכלים טכנולוגיים הכי מעודכנים, אך מת הוא, ר"ל. וכפי שאחז"ל (ברכות יח:): 'רשעים בחייהם קרויים מתים'.

אך, אם "ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם" רק אז - "וחי בהם" (ויקרא יח ה).

"זאת עשה וחיה", ממשיך גדליה בעוז, "נסגור עתה עסקה בינינו - אתה תחון את מנחם ידידי, ואני אטייח את החשבונות כדבעי, שלא יידעו הללו מהנעשה והנשמע, והכל יבוא על מקומו בשלום. מסכים?! אם לא - תוכל לירות בי עתה, אבל דע לך כי סידרתי הכל, כך שעוד יום-יומיים הם יעלו עליך ואתה תבוא על עונשך, ראה הוזהרת!".

הקצין, רתח מזעם, אך יותר מכך רעד כעלה נידף, הוא נתפס בקלקלתו והבין שכלתה אליו הרעה... הוא חייב לשתף פעולה עם גדליה.

אך מאידך גם מהצד השני הוא מסובך, הרי אם יחון את היהודי ללא אמתלא נכונה, יועמד הוא עצמו לדין על עלבונו של המפקד המוכה. הוא נעשה קרח מכאן ומכאן, אוי לי מיוצרי ואוי לי מיצרי... גם על כך חשב ראשו היהודי של גדליה. הוא יעץ לקצין כדת מה לעשות, ואכן הלה הורה להזעיק בדחיפות את המפקד החבול צולע על ירכו, והודיע לו: "אמנם מחר בבוקר אמור היהודי להגיע על עונשו הראוי, אך לפני כן, מחובתי להבהירך, שד בבד עם היהודי - תצטרך גם אתה לקבל את עונשך ותוכרח לרדת מדרגתך ולהפוך ממפקד לחייל פשוט, יען הוכחת לעין כל אשר לא כשיר אתה לתפקידך, שהרי אפי' להתגונן מפני יהודי נבל לא יכולת, וכדי ביזיון וקצף..."

הדברים פעלו כמתוכנן. המפקד נבהל לגמרי 'כאבן אחר הנופל', לא רק שנפצע קשות מהמכה האדירה אלא גם יודח בגין כך מתפקידו, הייתכן כזאת?! הוא החל לגמגם ולכחכח ואז 'פתאום' נזכר ב'סיפור האמיתי'... והחל להתגונן בזעקות שווא אשר זו סתם עלילה שפילה, והוא כלל לא נחבט ע"י היהודי, כך לא היה המעשה, מה פתאום, וכי מפקד בכיר כמוהו לא יתגבר על יהודי נבזה?! לא יקום ולא יהיה. אלא מאי? בדיוק אז הוא נתקל בסלע, מעד ונפל ומוזה נחבל קשות, אך מעולם לא הותקף ע"י יהודי...

עיני גדליה וקצין המחנה אורו משמחה, לגרסה מושלמת יותר מזו לא יכלו לצפות, הודאה מפורשת מהמפקד המוכה בכבודו ובעצמו. בכך בא הכל על מקומו בשלום. המפקד המוכה נותר על כנו. קצין המחנה לא הורשע על גניבתו. ו... מנחם זוכה לגמרי וללא שום עוון בכפו, וליהודים הייתה אורה ושמחה ויקר אלו תפילין...

אך, לפטור את מנחם ללא כלום אי אפשר, ובכדי 'להשקיט את הפרשייה' הוכרח מנחם לעבור מחנה, ואכן למחרת הועבר מנחם למקום אחר. אך מה גדול היה שבר הלב, כאשר בהמשך הגיעה השמועה המרה כי השיירה בה נסע מנחם הותקפה וכולם נהרגו. ומאן גדליה להתנחם על מנחם ידידו... כי רחק ממנו מנחם משיב נפשו.

משכך, עשרים שנה אחרי התעלף הגבאי הבורו-פארקי, הלוא הוא גדליה מיודענו, בשומעו את השם 'מנחם בן טוביה', כשרואה פתאום מולו לא אחר ממנחם ידידו. "קמת לתחייה?!", תמה.

אחר התפילה כשלבבות המתפללים הומים וגועשים באיחולי 'לחיים' על כוסות י"ש שהביאו על אתר, סיפר מנחם למצילו גדליה, באזני כל הקהל הקדוש, כי אכן השיירה הותקפה, אך התוקפים היו פרטיזנים שהרגו באנשי הרשע הנאצים, אך את השבויים וביניהם

עשויים מעורר בהמה, כך גם הפרשיות כתובות על גבי עור - קלף, והם הלכה למשה מסיני. ולכאור' הלא יפלא הדבר, שאות המלך יכתב וירשם על דבר גשמי נבזה שכזה שאין בו חפץ - עור מבהמה, אך להאמור, אדרבה, הוא זה מהות המצווה, להפוך את החומר לצורה לשעבד הגשמי לרוחני, לכן היא הנותנת שתיעשה דווקא מבהמה, ללמדנו קדושת התפילין - עד היכן שהוא מהפך את הבזוי הגשמי לטהור ורוחני, ואין לך חשוב יותר מחומרי הנהפך לרוחני.

השתא יובן הפסוק על מקומו כראוי: "והיו לאות על ירך ולזיכרון בין עיניך" - דא למה - "למען תהיה תורת ד' בפיך" - כדי שעל ידן תזכה שתהא התורה והמצוות עבורך כמזון אשר בפיך.

אך למותר לציין שהא תליא מילתא, כי לפי כמה אשר ישקיע האדם במצווה זו של הנחת תפילין, מתוך חיות ותיאבון, ולא כמי שכפאו שד לכרוך הרצועות כנחש כרוך על זרועו, כך זה לעומת זה יפחתו תאוותיו לדברים אחרים, וממילא יעשו שאר המצוות בהנאה רבה. שיהא נכספה וכלתה נפשו לקיים מצוות אלוקיו, אז יתחיל להרגיש שכרוך הוא בחיבור אמיתי לה' אלוקיו.

ולסיומא דמילתא יש לציין דבר פלא, שמובא בשם המהרי"ל דיסקין זצ"ל (אוצר התפילות הושענות ד"ה כהושעת אלים): בפסח מצרים אחרי שגמרו לצלות את פסחיהם - אמר להם משה רבינו פרשת "קדש לי כל בכור", בה הזהיר אותם על מצוות תפילין, ומרוב חשק והתלהבות לקיים מצוות תפילין - הלכו תיכף ועשו להם תפילין מעורות של קרבן פסח וגידיהם, בבחינת מצווה גוררת מצווה, ובהם קידשו עצמם בתורת ה'.

(מתוך שיחת גאב"ד 'חרדים')

אם כן, יש לומר שזה מה שבא הכתוב להשמיענו "למען תהיה תורת ה' בפיך" - היינו שתורת ד' צריכה להיות כמאכל אשר בפיך - כדבר שהנשמה תלויה בה, אין מספיק שתהיה תורת ד' בלב או בראש, אלא כאותו מאכל אשר בפיך, שבלעדי - חיינו אינם חיים.

ובצחות יש להוסיף, שבא זה הכתוב לומר שתורה ומצוות צריכים להיעשות באותו תיאבון אשר אתה מכניס את המאכל בפיך, ובאותה הנאה אשר ייאלל. שיהיו "מתוקים מדבש ונופת צופים". ככה מקיימים את תורת ה' תמימה, שיתאווה להם כמאכל בתיאבון, כנופת דבש וצופים.

וכי יפלא מלך הדבר, 'קרוץ מחומר מה מועיל לו', שיוכל להשיג ולהגיע לדרגה שכזו לעשות המצוות לתיאבון, להבין כי היא חיינו ואורך ימינו וכל מהותנו? תשובה לדבר: התפילין.

כמבואר בדברי רבותינו (רמב"ן, הכוזרי, הרמב"ם הל' תפילין פ"ד, רבני בחיי, רבינו יונה, החינוך, והרשב"א ברכות ו, הרמח"ל דר"ה ח"ד פ"ו א"ו) כי בכח התפילין לשעבד תאוות ומחשבות האדם לעבודתו יתברך שמו, ואשר לכן צייתה לנו התורה להניחו על ידינו נגד לבנו, ובין עינינו על מוחנו, כדי לשעבד בהם תאוות ומחשבות לבנו והחושים שבמוחנו, שיהיו משועבדים כולם לעבודתו ית"ש. (וכנוסח - ה'לשם ייחוד' קודם הנחת תפילין). נמצא אשר ע"י התפילין נעשה האדם מקושר הדק היטב להשי"ת ככריכות רצועות התפילין סביב זרוע ידו, ועל זה אומר שלמה המלך (שה"ש חו) "שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך" אז תראה "כי עזה כמות" אהבת ה'.

וביסוד זה יש לפרש מה שמצינו במצוות התפילין, שיהיו הבתים

רוצה להרגיש טעם בלימוד? יש לנו בשורה בשבילך!

מוקד 'גישמאק בלימוד' -
במיוחד עבורך
צוות אברכים תלמידי חכמים,
ישתדלו יחד איתך למצוא
את הדרך שגם אתה
תוכל להתענג על נועם צוף
מתיקות התורה הקדושה!

התקשר כבר היום
מוקד 'גישמאק'

17-18-20-800-1 (השיחה חינם)

וישועה קרובה לבוא

המוקד פעיל בימים א-ה, בין השעות 22:30-19:30

שמעתי מהגאון רבי משה שלפוברסקי שליט"א, על אביו הגאון רבי מיכל זצ"ל, ראש ישיבת 'תפארת צבי', כי פעם אירע ביום בהיר שקרא אביו זצ"ל לאחד הנכדים ושאלו: "אמרת היום על הנסים?". הנכד לא הבין את פשר השאלה, מה רוצה הסבא מחייו, הן לא חנוכה היום ולא פורים...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

נתכוון בעניינה הודה בחידוש העולם והשגחתו... והאמין בכל פינות התורה". עלינו להיווכח כמה כח גלום בזו אחד, כאשר משתמשים בו לצרכים נכונים בכוונה נכונה!

הזו היחיד והמועט הזה, אם היתה בו כוונה ראויה, הרי שהוא בעל ערך עצום - על ידו נהפך האדם למאמין בכל פינות התורה! הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל, בעל 'משמר הלוי', תאר פעם באחד משעוריו כיצד רבו הגדול, מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, בעל ה'חזון יחזקאל', הרגיש במזווה כמניע ומזרז בעבודת השם יתברך. בכל פעם שהיה יוצא מביתו, היה רבי יחזקאל מצמיד בהתרגשות רבה את אצבעות ידו אל המזווה 'ומתכוון בעניינה', ואומר: "רבנו של עולם! אני יוצא כעת מביתי בריא ושלם, מבקש אני מלפניך בתחינה, שאזכה לחזור לכאן בריא ושלם..."

הרושם שהשפיע הדבר על הרואים היה עצום ונשגב! שגורים היו על לשונו של רבי יחזקאל דברי הרמב"ם הנודעים (הלכות מזווה ו, ג): "חייב אדם להיזהר במזווה מפני שהיא חובת הכל תמיד, וכל זמן שייכנס ויצא יפגע בייחוד השם - שמו של הקדוש ברוך הוא, ויזכר אהבתו ויעור משנתו ושגינותיו בהבלי הזמן, וידע שאין דבר עומד לעולם ולעולמי עולמים, אלא ידיעת צור עולמים, ומיד הוא חוזר לדעתו והולך בדרכי מישרים".

בכל פעם היה רבי יחזקאל משנן את דברי הרמב"ם הללו בבכי נרגש, כשלאחריהם תרגם את הדברים במלים שלו: "אתם שומעים? אדם עובר בפתחי ביתו עשרות פעמים ביום. בכל פעם שנכנס ויוצא ורואה את המזווה, הוא מוכרח להזכר שאין דבר העומד לעולם

דברי הרמב"ן בסוף פרשת בא, הם ללא ספק דברים יסודיים ונעלים ביותר, הראויים לכל בן תורה ללמדם, לדעתם, לשננם ולהפנימם היטב. עליהם מבוססים יסודות האמונה, ובהם גלומים כל עיקריה ושורשיה.

הגאון הצדיק רבי יחזקאל לווינשטיין זצ"ל, משגיח ישיבת פוניב'ו, התבטא פעם: "היה שווה להגיע לעולם רק כדי להכיר את דברי הרמב"ן הללו!".

בדברינו כעת נתמקד בחלק מדבריו, ונוסיף להאיר אותם מעט באור יקרות:

"...ובעבור כי הקדוש ברוך הוא לא יעשה אות ומופת בכל דור לעיני כל רשע או כופר, יצווה אותנו שנעשה תמיד זכרון ואות לאשר ראו עינינו, ונעתיק הדבר אל בנינו, ובניהם לבניהם, ובניהם לדור אחרון.... והצריך שנכתב כל מה שנראה אלינו באותות ובמופתים על ידינו ועל בין עינינו, ולכתוב אותו עוד על פתחי הבתים במזוזות, ושנזכיר זה בפינו בבוקר ובערב... וכן כל כיוצא בהן מצוות רבות זכר ליציאת מצרים. והכל להיות לנו בכל הדורות עדות במופתים שלא ישתכחו, ולא יהיה פתחון פה לכופר להכחיש אמונת האלוקים".

"כי הקונה מזווה בזו אחד וקבעה בפתחו ונתכוון בעניינה, כבר הודה בחידוש העולם ובידיעת הבורא והשגחתו וגם בנבואה, והאמין בכל פינות התורה. מלבד שהודה שחסד הבורא גדול מאד על עושי רצונו, שהוציאנו מאותו עבודת לחרות, וכבוד גדול ליזכות אבותיהם החפצים ביראת שמו.

"ולפיכך אמרו (אבות ב, א): 'הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה', שכולן חמודות וחביבות מאד. שבכל שעה אדם מודה בהן לאלוקיו. וכוונת כל המצוות שנאמין באלקינו ונודה אליו שהוא בראנו, והיא כוונת היצירה. שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין לאל עליון חפץ בתחתונים, מלבד שידע האדם ויודה לאלקיו שבראו..."

המשגיח, הגאון הצדיק רבי יחזקאל לווינשטיין זצ"ל, היה אומר כי היות והרמב"ן היה שלם בתכלית השלימות בשלושה תחומים שונים: גאונות, חקירת השכל וקבלה, הרי שאם הוא אומר כי אין טעם אחר ביצירה הראשונה, מלבד שנדע את השם ונודה לו שבראנו, בהכרח שלא יתכן שיהיה טעם אחר! מלבד מטרה זו בלבד "שידע האדם ויודה לאלוקיו שבראו!".

מלשונו של הרמב"ן שכתב: "כי הקונה מזווה בזו אחד", משמע כי עצם קניין המזווה, אפילו עוד קודם שקבעה בפתחו, כבר: "אם

ולעולמי עולמים, אלא ידיעת צור העולם! כמה התעוררות יש בזה! כמה זה מחייב אותנו לחיות את הרבנו של עולם!"

דבר נפלא שמעתי מהגאון רבי אריה הכהן פרידמן שליט"א, ששמע מהגאון הצדיק רבי יצחק גרינברג זצ"ל, ששימש כמשגיח בישיבות 'כנסת חזקיהו' ולומז'ה בפתח-תקוה, ומבכירי וותיקי תלמידי ישיבת חברון:

לעת זקנותו של הגאון הצדיק רבי לייב חסמן זצ"ל, משגיח ישיבת חברון ובעל ה'אור יהל', ליווה אותו פעם רבי יצחק בדרכו מביתו לכיוון הישיבה. לפתע, באמצע הדרך נעצר רבי לייב ואמר: "אוי! שכחתי דבר מה...", סב על עקבותיו, והחל לשוב לכיוון הבית.

בתחילה ניסה רבי יצחק להניא אותו מכוונתו ואמר לו: "רבי! אנא אל תטרחו. אם שכחתם דבר מה אני יכול לחזור ולהביאו עבורכם". אולם רבי לייב סרב, בהטעימו: "אני מוכרח ללכת בעצמי, כי זו מצווה שבגופו!". רבי יצחק היה סקרן לדעת איזו מצווה שכח רבו לקיים, שבגינה טורח לשוב לביתו בגיל לא צעיר, ופסע מאחוריו בעדינות. מה מאד נדהם רבי יצחק לראות את רבו - רבי לייב - מגיע לפתח ביתו, נעמד מול המזוזה, מתבונן בה דקה מועטת, "התכוון בעניינה" - כלשון הרמב"ן, ושם שוב את צעדיו לכיוון הישיבה... נפלא!

"עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים"

בקטע האחרון מסיים הרמב"ן בדברים תמציתיים ותכליתיים ביותר, שלדבריו זהו יסוד כל התורה כולה:

"ומן הניסים הגדולים המפורסמים, אדם מודה בניסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה! שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו, עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים. אין בהם טבע ומנהגו של עולם!..."

הרמב"ן מבאר, כי עיקר מטרת האמונה הוא להחדיר בנו, שגם השיגרה הרגילה שלנו, הפעולות והתנועות הבסיסיות שהאדם עושה, הכל הם תוצאה של השגחת אלוקים. כל הניסים והנפלאות שנעשו במצרים - היו הם בבחינת 'בנין אב', להוכיח לנו כי כל מה שנעשה בבריאה הוא נס. כל דברינו ומקרינו כולם נסים. אין בהם טבע ומנהגו של עולם. גם מה שנדמה לנו כשגרה הוא נס גלוי. אין אדם נוקף אצבעו מלמטה עד שמכריזין עליו מלמעלה.

שמעתי מהגאון רבי משה שלפוברסקי שליט"א, על אביו הגאון רבי מיכל זצ"ל, ראש ישיבת 'תפארת צבי', כי פעם אירע ביום בהיר שקרא אביו זצ"ל לאחד הנכדים ושאלו: "אמרת היום על הניסים?". הנכד לא הבין את פשר השאלה, מה רוצה הסבא מחייו, הן לא חנוכה היום ולא פורים...

סיפר הנכד לאביו בפליאה את אשר אירע לו עם סבא, ורמז בעדינות כי הוא חושש שמא צלילות דעתו של הסבא נחלשה מעט, עקב גילו המתבגר.

מאוחר יותר כשנשאל רבי מיכל למה כיוון בשאלתו, אמר:

"בני יקירי, דע לך כי לא מיניה ולא מקצתיה, ברוך השם דעתי צלולה לחלוטין. הנכד לא ירד לסוף דעתי. התכוונתי לעוררו על נקודה

מסויימת הטעונה חיזוק אצל כל יהודי ויהודי:

"הרי כל יום אנו אומרים בברכת מודים: 'נודה לך ונספר תהלתך, על חיינו המסורים בידך, ועל נשמותינו הפקודות לך, ועל ניסך שבכל יום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת, ערב ובוקר וצהרים'. הרי שכל העת אנו מתקיימים בנסים. כל חיינו הם שרשרת נסים ארוכה. בשביל להתקיים אנו זקוקים לרחמינו וחסדיו של הקדוש ברוך הוא כל העת. אין כאן טבע ומנהגו של עולם..."

"רציתי לעורר את ההכרה הזאת אצל הנכד, שיחוש מעט בנסים השגרתיים העוטפים אותו כל העת. הרי יש לו ברוך השם חיים טובים, משפחה טובה, בריאות, פרנסה, שכל וכישורים - אלו הם חסדים תמידיים גלויים ונסתרים, שמעניק לנו השם יתברך. רציתי שהוא ישים לב לכל זה. לא מעבר לכך".

נפלא!

המטרה העיקרית של מופתי מצרים הייתה להעיר אותנו ולפקוח את עינינו, לדעת ולהבין כי כל דברינו ומקרינו, פעולותינו ומעשינו - כולם נסים. כל מערכת החיים שלנו מתנהלת בהשגחה גמורה תחת עיניו הפקוחות של בורא עולם. כל מקרה שקורה בעולם יש להאמין ולדעת, כי הקדוש ברוך הוא השגיח עליו, ושלא את האירוע העצוב או המשמח למטרה מסויימת. לא משנה מה היקפו וגודלו, וכן אם הוא לצורך עונש או שכר, דבר אחד אמור להיות ברור ומוסכם כי לא קורה לאדם בעולם כלום במקרה!

אדם יכול להיות בן תורה מופלג, אברך בן עליה, צורב צעיר העוסק בתורת השם כל היום, ולא לשים לב לדברים הפשוטים והיסודיים הללו. הרי זה פחד פחדים! אם הוא תולה את הצלחתו, יהבו או כשלונו בגורמים שונים, הרי כבר מגדירו הרמב"ן כמי ש'אין לו חלק בתורת משה'!

מעשה נפלא בעל מסר חשוב ונוקב ביותר, שמעתי על הגאון הצדיק רבי יונה מרצבך זצ"ל, גברא רבא בתורה ויראה. קודם המלחמה שימש כרבה של העיר דרמשטט בגרמניה, ונמנה בין דמויות ההוד של שרידי רבני אשכנז. לאחר המלחמה, כשעלה לארץ הקודש, שימש עשרות שנים כאחד מראשי הישיבה בישיבת 'קול תורה' המעטירה.

באחד הימים החורפיים, כשסיים רבי יונה למסור את שיעורו בישיבה בשעות הצהריים, הוא עזב את הישיבה ושם את פעמיו לעבר התחנה הקרובה בדרכו הביתה. לפתע החל לרדת גשם חזק, והיות ובבוקר היה מזג האוויר נעים ונינוח יותר, הוא לא הצטייד כראוי באמצעי התגוננות מפני הגשם, עם מטריה ומעיל.

והנה, מיד כשיצא מרחבת הישיבה, עצרה מכונית סמוך אליו, והנהג בידי אברך בלתי מוכר. הנהג הציע לרבי יונה להיכנס למכוניתו, וכי ישמח להסיעו לאן שיחפוץ. רבי יונה נענה לבקשתו.

בדרך סיפר הנהג לרבי יונה, כי למעשה לא הייתה כלל כוונתו להיכנס לרחוב הפסגה, [הרחוב בו ממוקמת הישיבה], ורק בגלל סיבה בלתי מתוכננת מראש, נכנס אליו בכל זאת. "הא! תראו איזו

הוא יצא לרחוב עצר מונית, ואמר לנהג: "סע!". נהג המונית שואלו "לאן?".
עונה לו הרב זילבר: "לא יודע, סע!". מגיעים לצומת סנהדריה, שואל הנהג
"ועכשיו לאן לפנות?". עונה לו הרב זילבר: "אם לא יודעים להיכן לפנות,
אז כל פניותיו של אדם יהיו לימין, פְּנֵה ימינה לכיוון רמות"...

'כח הבחירה' - ההוכחה הניצחת לאמונה!

הרב בנימין בירנצוויג

"וַיִּקָּם פְּרַעְיָה לַיְלָה... וַתְּהִי צַעֲקָה גְדֹלָה בְּמִצְרַיִם" (שמות י"ב, ל')

ביום הכי דרמטי לאומה המצרית, אחרי תשע מכות שהביא עליהם הקב"ה, ושכולן התקיימו בדיוקנות מופלאה - ברגע שנאמר לפרעה שתבא מכה - היא הגיע בתזמון מפליא! הנה... מגיעה המכה הכי נוראה מכת בכורות, מכה שקשורה לכל בית מצרי, וגם ביתו של פרעה, הוא בכור ובנו בכור. היה מתבקש שפרעה שראה את התזמון המדויק של כל המכות, שבלילה הזו יהיה בחרדה נוראה, ישב עם הקבינט הבטחוני שלו כל הלילה, לראות כיצד מקדמים פני הרעה... אבל... "ויקם פרעה לילה", פרעה הלך לישון כבכל לילה, כאילו אין סכנת מוות מוחשית מרחפת על ראשו וראש בנו. היתכן?!

מבאר הרב דסלר זצ"ל יסוד גדול: הקב"ה ברא בעולמו את 'כח הבחירה' - שהאדם לא מודרך רק מדרכי הטבע, בשונה מהחיות שהטבע מדריך אותן, ואפילו גדי בן יומו ייסוג מהתהום ויברח מאש, ואילו האדם הוא היצור היחיד שמסוגל להתעלם מסכנות הטבע, מידיעות ברורות על סכנה מתקרבת, ולמה?! כי הקב"ה נטע בו את 'כח הבחירה' שהוא הקובע, הוא המחליט, ולא הטבע ולא המקרה! 'כח הבחירה' הוא ההוכחה הניצחת לאמונה! כי יש בורא לעולם שהטביע טבע לחיות, וכח בחירה לאדם!

פרעה הלך לישון בלילה הכי דרמטי ומסוכן בחייו! כי כח הבחירה שבאדם סותם בפניו את כל אוהרות הטבע, תחליט אתה לטוב ולמוטב, ובזה תקבל שכר על החלטתך לבחור בטוב ולהיפך בבחירת הרע.

וסוף דבר היה, שבעקבות זה בטלו את עונשו החמור. כביכול מצאו את הסיבה לרצח, הנער לא היה יכול שלא לרצוח, שהרי הוא בא מבית שבור. אמר הרב הוטנר: "זוהי כפירה מוחלטת ב'כח הבחירה' שניתן לאדם, שבידו לראות סכנה ולהתעלם!"

גם מרן הגר"א קוטלר זצ"ל היה אומר, כי הפסיכולוגיה מצאה דרך לריפוי, לחפש בקורות חייו של האדם היכן הוא נפל, והנה כשמצאו - אז מנסים לרפואותו באותו דבר שמצאו בו הנפילה, וזהו! וכי לא היה באפשרות האדם לפעול אחרת... אבל הם מתעלמים מ'כח הבחירה' שניתן לאדם, שבידו להחליט אחרת ממה שהוא רואה וחווה, וממילא הטיפול בו הוא בהחדרת האמונה שבידו לשנות בהחלטה שלו!

הגר"י גלינסקי זצ"ל סיפר והמחיש מה זה כח הבחירה: הוא מספר שבהיותו בסיביר גזרו הרוסים את דינו למוות, ושמו אותו בכלא בחדר עם שאר הנדונים למוות, ושהה שם במשך שלוש יממות. "במשך שלושה ימים אליו", מספר הרב גלינסקי, "התנהגתי רגיל בביטחון גדול בהקב"ה, שאר האסירים שקעו בדיכאון וחלקם בכו ומיררו את מר גורלם, והנה אני המשכתי את סדר יומי הרגיל, עד שכשביקשתי אוכל, התפלאו שאר הנדונים למוות שבחדרי, 'מי יכול לאכול בכזו שעה, איך בכלל אפשר לבלוע אוכל?!'. וכשהייתי נרדם בלילה גם חתרו אחרי: 'איך אתה מצליח להרדם?!'."

אמר ר' יעקב זצ"ל: "כן זה ההבדל בין מי שמרגיש ב'כח הבחירה'

המשך בעמוד 31

בספר 'אורחות מוסר' להגר"ד גולד הביא רעיון נפלא: המילים 'בחירה' הם גם אותיות 'בריחה' - לומר שכח הבחירה הוא כח ביד האדם לברוח מהטבע, לברוח מכל מקרה הבא עליו, וזה כוחו לברוח מן החטא ולבחור בטוב.

שם הביא מעשה שסיפר הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל, על מעשה שאירע בארה"ב בבחור שרצח והועמד למשפט, ואחרי כל חקירת המעשה, הוברר שרצח בדם קר והוא נשפט למאסר עולם. בשעה שהקריאו את גזר דינו, קם אחד הנוכחים מן הקהל וצעק לעבר השופטים: "אבל הוא בא מבית שבור..."

מאות משתתפי תכנית 'דף הכולל' של דרשו מתחילים בלימוד מסכת ראש השנה

הגאון רבי ברוך דב דיסקין שליט"א מיוזמי ומייסדי תכנית דף הכולל: אברכים עושים חיל בלימודם בזכות תכנית ייחודית זו המעניקה אפשרות להספק תוך התחשבות בזמני לימוד הכוללים ומתכונתם • הנהלת דרשו העולמית הודיעה על אפשרות להצטרף למסלול הלימוד של דף הכולל לרגל תחילת לימוד מסכת ראש השנה

שנה תמימה כבר חלפה מאז יצאה לדרך התוכנית המיוחדת לאברכי הכוללים, במסגרתה לומדים אלפים רבים דף גמרא בכל יום מימות הלימוד בכולל, בקצב אחיד ובהספק מופלא, כפי שלא הורגלו מעולם.

לרגל הסיום המתקרב של לימוד מסכת שבת בתוכנית 'דף הכולל', ולקראת תחילת לימוד מסכת 'ראש השנה' ב"ג שבט בסייעתא דשמיא, התכנסו ראשי דרשו והעוסקים במלאכה בביתו של הגאון רבי ברוך דב דיסקין שליט"א, ראש ישיבת 'ארחות תורה' וראש כוללי 'נחלת משה' ו'הליכות משה', כדי לדון בדרכים להוספת ספסלים לבית המדרש והפצת הרעיון בשורה של כוללים נוספים. בכינוס השתתפו הרה"ג אביגדור ברנשטיין, מראשי 'דרשו' וראש ישיבת 'תורת חיים', ומנהלי התכנית ה"ה הרב אהרן אתרוג, הרב יואל ויסלובסקי, הרב חיים קרייזר והרב ברוך מרדכי קמפה.

הגרב"ד דיסקין, שהיה ממייסדי התוכנית ושמפקח עליה מאז הקמתה ועוקב מקרוב אחר הצלחתה הגדולה בסייעתא דשמיא, פתח בדברי שבח לתוכנית המופלאה. "כשהתכנסנו לפני קצת יותר משנה", אומר ראש הישיבה שליט"א, "היתה זו תוכנית עתידית, קיוונו שהיא תצליח, לא ידענו איך היא תקבל בכוללים, ולא יכולנו לשער כמה זמן היא תחזיק מעמד. כיום, יותר משנה אחרי שהתוכנית כבר יצאה לדרך, זאת כבר לא תוכנית עתידית. זאת מהפכה שהוכיחה את עצמה. אנחנו רואים את הפירות שבסייעתא דשמיא כבר נשאה התוכנית, וזה רק מחזק אותנו ונותן לנו משנה כח ועיזו להמשיך הלאה בתנופה מחודשת.

"אני שומע מאברכים, מראשי כוללים, מרבני קהילות, אני שומע על ההתעלות המיוחדת של כל כך הרבה אברכים שמוצאים סיפוק אדיר בקצב הלימוד, שמצד אחד הוא מתחשב בסדר היום של אברך הכולל, ומתמקדת רק בימים בהם יש לימודים בכולל, ומצד שני שומרת על קצב של דף ליום, ומאפשרת לאברכים להגיע להספק מכובד מאוד של מסכת או שתי מסכתות בכל זמן, שאותן הם יודעים על בוריין".

ראש הישיבה מדגיש כי הוא מכיר לא מעט אברכים שלומדים, ובאופן כללי הם מחולקים לשתי קבוצות: "ישנם אברכים שבוחרים את 'דף הכולל' כלימוד המרכזי והעיקרי שלהם. הם לומדים את הדף הזה גם בבוקר וגם אחר הצהריים ובערב, בעיון נמרץ, עם ראשונים ואחרונים ואפילו עד לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, כל אחד

לפי דרגתו ויכולותיו.

"ישנם לא מעט אברכים שממשיכים את הלימוד שלהם בעיון כרגיל, בשעות הבוקר, ואת סדר בקיאות, אחר הצהריים, הם מקדישים ללימוד לפי התוכנית 'דף הכולל', בלימוד של גמרא עם רש"י ותוס', אבל בלי לעיין בראשונים ובאחרונים, אלא אם כן הם הספיקו ללמוד את הדף כולו לחזור ולשנן ועוד נשאר להם קצת זמן פנוי בסופו של הסדר, או בשעות הערב וכדו'.

"אלו וגם אלו עושים חיל בלימודם, והצד השווה שבהם", מסכם ראש הישיבה שליט"א, "שהם מלאים סיפוק והנאה. זה חוזר על עצמו בכל פעם שאני מדבר עם אברך שלומד במסגרת 'דף הכולל', הם פשוט מרוצים, שמחים ומאושרים, נהנים מהספק ומכמות הדפים שהם כבר צברו בתוך שנה אחת בלבד. חשוב מאוד שיבינו שמדובר בתוכנית שהושקע בה תכנון רב, והרעיון הבסיסי שלה הוא לקדם הספק בקצב מהיר יותר מהקצב הרגיל בכוללים מחד, ומאידך זה קצב שאפשר לעמוד בו בלי לפגוע באיכות הלימוד, ויש גם זמן מיוחד לחזרות והעמקה נוספת למי שחפץ בכך.

הנהלת דרשו הודיעה על אפשרות להצטרף לתכנית דף הכולל לרגל תחילת לימוד מסכת ראש השנה וכוללים המעוניינים להצטרף לתכנית הלימוד ולשמוע על פרטי התכנית יכולים לפנות להרב אהרון אתרוג 053313919 להרשמה לקבוצות לימוד חדשות או להרב קרייזר 0527179048 ליעוץ הכוונה והתאמה לקבוצות לימוד.

24
שעות

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **דוד בוק שליט"א**
שיעורים מבוארים בלימוד התוס' על
סדר הדף היומי

שלוחה 29

הרב **חיים שמרלר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 25/26

הרב **אליהו אורנשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 21

הרב **אריה זילברשטיין שליט"א**
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **מאיר שפרכר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 22

הרב **אפרים סגל שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 23/24

הר' **אברהם פוקס הי"ו**
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתוקות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

הרב **מרדכי שלמה פריינד שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 131

הרב **יצחק לובינשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 28

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

מי תיווך לישיבת סלבודקא את המגרש לבנין הישיבה? • והאם קיבל דמי תיווך? • מדוע לא הרשה רבי אייזיק שר לתלמידו לשהות בראש השנה בישיבה? • ועל מה חשב רבי אייזיק שר בלוויית אביו?

באייר תש"ז הקים בעצת מרן ה'חזון איש' זי"ע את הישיבה בבני ברק, שם כיהן כראש ישיבה גם חתנו הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל. ב"י בשבט תשי"ב הלך לעולמו ונטמן בבית החיים בבני ברק.

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרַעֲהַּ כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבֹו וְאֶת לֵב עֲבָדָיו... לְמַעַן תִּסְפַּר בְּאָזְנִי בְּנֶדְוּ וּבְנֶדְוּ אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלִיתִי

בְּמִצְרַיִם... וַיִּדְעֶתְם כִּי אֲנִי ה'": (שמות י', א', ב')

עיקרים וכללים גדולים באמונה, ויסודות התורה כולה, למד הגאון רבי יצחק אייזיק שר זצ"ל מפסוקים אלו: הכלל הראשון הוא החילוק בין הצדיק והרשע, הנלמד מ'הכבדת הלב', וכביאור הרמב"ן (ג ז) שהכבדת לבו של פרעה, היתה כדי שלא יירתע מן המכות ולא יפחד מהעונשים, כי באמת בתוך לבו לא רצה כלל לשחרר את ישראל מעבודתם, והיה עושה כן רק מפחד המכות, לכן הכביד ה' את לבו שלא יחשוש מן המכות, עד שיחפוץ בליבו לשחררם, ולא רק מחרדת העונש.

וזה החילוק בין צדיק לרשע, אומר רבי אייזיק שר. כי הצדיק רואה את יד ה' אף בהסתר פנים, כאשר באים עליו ייסורים, ועוד יותר מתחזק באמונה, ומחפש על מה עשה ה' ככה ושב בתשובה.

לעומתו, הרשע, יאטום את לבו אף בשיא ההתגלות, וכשרואה שמרגיש חוזק בליבו לעמוד בצרות הבאות עליו, מתחזק בדרכו הרעה ומצטדק במעשיו. ופרעה שהאמין בכח העבודה זרה שלו,

הרב ישראל ליוש

ביום י' בשבט חל היא"צ של הגאון רבי חיים יצחק אייזיק שר זצ"ל, ראש ישיבת סלבודקא בליטא, ומייסד הישיבה בארץ ישראל.

רבי אייזיק נולד בשנת תרל"ה בעיירה 'הלוסק' לאביו הר"ר יוסף חיים זצ"ל. כבר בצעירותו הצטרף לקבוצת הנערים שלמדו אצל הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ' זצ"ל בבית מדרש המקומי ב'הלוסק', ונפשו נקשרה בו ובתורתו.

לאחר מכן נסע רבי אייזיק ללמוד בישיבת 'וולוז'ין', וכשביקר פעם ב'סלוצק' נפגש עם ה'סבא מסלבודקא' הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, הוא דבק בו, בדרכו ובשיטתו והחליט כי נשאר ללמוד בישיבת 'סלבודקא', ושמו יצא לתהילה כ'פאר הישיבה'.

ה'סבא' חיבבו וקירבו מאוד, עד שבשנת תרס"ג לקחו לחתן לבתו הצעירה מרת 'גוטל'. אחר נישואיו התגורר ב'קלם', שם טעם גם מדרכו של ה'סבא מקלם', ולאחר מכן עבר ל'מיר' ולמד לצד גיסו הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, ולאחר כמה שנים חזר ל'סלבודקא'.

בערך בשנת תרע"א מינה אותו חותנו ה'סבא' לר"מ בישיבה, ובנוסף החל למסור בישיבה שיחות מוסר, וייצג בגאון את שיטתו של ה'סבא' שאין לימוד המוסר סתירה, חלילה, ללמדנות וידענות בתורה.

בפרוץ מלחמת העולם הראשונה נדד עם הישיבה ל'מינסק' ו'קרמנצ'וג', ושלוות נפשו הרגיעה את תלמידי הישיבה בתלאות הרבות שעברו עליהם.

בשנת תר"פ חזר עם ישיבתו ל'סלבודקא', ובשנת תרפ"א מונה לעמוד בראשות כולל 'בית ישראל' לבחירי האברכים חניכי 'סלבודקא'.

בשנת תרפ"ד עם עליית חלק הארי של תלמידי הישיבה, ובראשם ראש הישיבה הגאון רבי משה מרדכי אפשטיין זצ"ל ל'חברון' שבארץ ישראל, הוכתר רשמית לראש הישיבה, וניהל אותה ביד רמה לצד ידידו הגאון רבי אברהם גרודזינסקי זצ"ל. מצבה הכספי של הישיבה אילץ אותו לנדוד לארצות הברית להחזקת הישיבה.

בשנת תרצ"ט, כאשר פרצה מלחמת העולם השנייה, שהה לצורכי מרפא בשווייץ, וכך ניצל ממלתעות הנאצים ימ"ש, עד שבשנת תש"א, לאחר נדודים וקשיים רבים, עלה לארץ ישראל. בתחילה קבע את מושבו בירושלים, ורבים מבניה נשאבו בקסמו והאזינו לשיחותיו.

עיקר נוסף למד רבי אייזיק שר מפסוקים אלו: "למען תספר באזני בנך ובן בנך... וידעתם כי אני ה'", הסיפור מביא למספר ידיעה חדשה שלא היתה לו קודם לכן. הרי עם ישראל כבר האמינו בקב"ה מיד כאשר בא משה רבינו לבשר להם את בשורת הגאולה, כמ"ש "ויאמן העם", ובכל זאת אומר להם הקב"ה שכאשר יספרו זאת שוב לבניהם ובני בניהם, "וידעתם כי אני ה'" - תתווסף לכן ידיעה חדשה, משום שיש אמונה בדעת ובקבלה מדור לדור, ויש אמונה מוחשית, ואינו דומה המאמין רק מדעת, למאמין אף במוחש. לכן ציווה הקב"ה לספר את סיפור האמונה, כי מלבד שהיא תועיל לשומע לדעת את ה', תועיל יותר למספר עצמו להשריש בליבו את הידיעה ע"י הסיפור. ועל ידי קיום "ושנתתם לבניך" מצליח האדם להגיע לכדי "ודברת במ".

רבי אייזיק קיים בנפשו את דבריו ולמד מתלמידיו, לא רק ענייני אמונה...

בצעירותו למד בעיר הולדתו 'הלוסק' אצל הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל. פעם שאלו אותו: "מה אתה מוצא ב'הלוסק'?" השיב: "אמרו חז"ל: 'הרבה למדתי מרבותי, ומחברי יותר מרבותי, ומתלמידי יותר מכולם', משמע שיש סוגי לימוד שונים, שכל אחד מהם הוא דרגה כשלעצמו. יש אדם המתעלה בלימוד מרבו, ויש שדיבוק חברים הוא אשר מעלהו, ויש שהוראה לתלמידיו מלמדו... ב'הלוסק' אני מוצא את כל המעלות, רב, חבר ותלמיד".

ואם עסקנו בעניין לימודו מתלמידיו, נספר אודות הקמת ישיבת 'סלבודקא' בארץ ישראל, משם ומישיבתו בגולה יצאה תורתו לתלמידיו ולמבקשי דרכו:

פעם שאל אותו מקרובו: "מדוע בחר להקים את ישיבת 'סלבודקא' דווקא ב'בני ברק', הרי כבר שוכנות שם ישיבות מפורסמות: 'פוניבז', 'בית יוסף', 'תפארת ציון' ו'יחל ישראל'...?" "ידוע בעולם המסחר - ענה לו רבי אייזיק - "שמי שרוצה להצליח במסחרו, פותח את בית העסק שלו בשוק, היכן שהקונים מצויים... כן הוא בתורה, מי שרוצה להצליח בתורה, יילך למקום תורה...". אמנם, רבי אייזיק לא עשה כן לפני שהתייעץ עם מרן ה'חזון איש' ז"ע, והוא אשר עודדו לפתוח את הישיבה במרומי גבעת רוקח בבני ברק.

ועל כך עדותו של הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, גאב"ד פוניבז: "בוקר אחד, באמצע ארוחת הבוקר, בא ה'חזון איש' למעוני שבגבעת הישיבה. הופתעתי לראותו טורח לבקרני וקמתי לקראתו. ביקשתי להפסיק את הארוחה ולדעת מה הביאו אלי, אך הוא גזר עלי להמשיך לאכול עד תום, 'אחרת', אמר, 'אעזוב מיד את הבית', ונשאר להמתין.

"כאשר סיימתי, סח לי שבא אליו רבי יצחק אייזיק שר, והוא חוכך בדעתו היכן להקים מחדש את ישיבת 'סלבודקא'. על ההצעה

עוד התחזק בזה יותר, ואמר 'הנה אלוהי מחזקני לעמוד מול המכות שעושה לי אלוקי ישראל'.

עפ"י הדברים האלה, מבאר רבי אייזיק את מה ששבו מצרים לרדוף אחר בני ישראל לאחר ששחררו ואמרו: "מה זאת עשינו כי שלחנו את בני ישראל מעבדנו", כי לכאורה זה תמוה, וכי שכחו מצרים את עשרת המכות ואת בכייתם "כולנו מתים"?

אלא שטענו בעבודה זרה שלהם, של בעל צפון, שלא נחרבה ביציאת מצרים, וסברו שהיה בכוחו להציל את בכוריהם ממוות ולמנוע את שילוח בני ישראל.

וחילוק זה בין הצדיק לרשע, ובין ישראל למצרים, ראו אף על הים, שהרי בני ישראל כשהיו במיצר, מצרים אחריהם והים לפניהם, נכנסו לים בדבר ה', וכשהגיעו מים עד נפש, דווקא מתוך ההסתר פנים, זכו לנס גדול והלכו בתוך הים ביבשה, וראו בחוש שהטבע אינו עומד כנגדם, כי ישראל מעל הטבע.

המצרים לעומתם, דווקא בתוך הנס, כאשר ראו בחוש שהם הרי הולכים ביבשה בתוך הים, לא שבו מדרכם הרעה, אלא סברו שהנה הטבע למענם, עד שנטה משה את ידו והנס שטף עבר על ראשם, וירדו במצולות.

שיעור זה באמונה, והחילוק בין מבטו של הצדיק לרשע, היה פעם שיעור חי אצל רבי אייזיק שר. היה זה כאשר נוסד 'בית המוסר' בתל אביב, ופורסם ברחבי העיר שלרגל הפתיחה יישא דברים הגאון רבי יצחק אייזיק שר, שהיה מגדולי מרביצי התורה והמוסר בגולה, והצליח בדרכים עקלקלות להגיע ארצה ולהינצל מציפורני הנאצים ימ"ש.

ההיכל היה מלא מפה לפה, רבנים וראשי ישיבות, פשוטי עם ועמלי תורה, כולם באו לשמוע את דבריו. ואכן הם היו חוצבי להבות. באותם ימים בדיוק נודע לרבי אייזיק, שבנו יחידו נעקד על קידוש ה' יחד עם בני עיירתו ובני ישיבת סלבודקא, והוא נשא דברי אמונה ובטחון בקב"ה דווקא בשעות קשות אלו, כאשר באירופה אחינו נעקדו ונטבחו על קדושת שמו ית'.

בפינת האולם ישב יהודי, שכנראה דבריו של רבי אייזיק היטב חרו לו, והוא קם ושאל את רבי אייזיק: "איך תוכל לומר שהקב"ה עמנו...? כיצד הוא יכול לראות את כל הזוועה שעמנו עובר ואינו עושה מאומה...?"

רבי אייזיק קם מלוא קומתו, מזועזע כולו מהשאלה המתריסה, והשיב: "ארויס... ארויס... [צא... צא...] איננו מדברים כאן לסתם אנשים... אנחנו מדברים כאן לאנשים שמבינים... מה אתה שואל? היכן הקב"ה היה כאשר הגויים עשו לנו את הצרות?! הרי הקב"ה בעצמו עשה זאת... הוא שהנהיג את הגויים במעשיהם...!"

הדברים נחרטו היטיב בליבותיהם של המשתתפים, והמשיכו להקשיב לדבריו הנלהבים חדורי אמונה...

את מצוות האהבה, ונאנח בשברון לב כשעליו לקיים את מצוות התוכחה. אך יש יהודי השש בכל הזדמנות של 'הוכח תוכיח', ונאנח וליבו נשבר כשעליו לקיים את מצוות אהבת ישראל".

ברוח דברים אלו פסק פעם לתלמיד יתום מאביו, שהתכוון להיות בראש השנה בישיבה: "יש לך אמא אלמנה, היא תבוא לבית הכנסת ותשלח מבטה מעזרת הנשים לעבר היכל התפילה, את בעלה היא לא תראה בין המתפללים, אם גם את בנה לא תראה שם, היא תצטער ולבה ייצבט... עליך לנסוע מיד הביתה, ולהתפלל באותו בית כנסת שאמך תתפלל..."

הבחור הסביר לרבי אייזיק, כי הוא רוצה להרגיש בראש השנה את האווירה הקדושה בישיבה, אמר לו רבי אייזיק: "לא מצאנו בשום מקום שחובה להרגיש אווירה של ישיבה, אבל יש פסוק מפורש 'ולב אלמנה ארנין'".

הגאון רבי זאב צ'צ'יק זצ"ל מספר, שאביו זצ"ל היה בישיבת סלבודקא באלול, ולאחר מכן היה פעם שניה מחשוון עד אמצע הזמן. כשנסע נתן לו רבי אייזיק שלושים לירות [סכום גדול מאוד בימים ההם]. שאל אותו אביו של רבי זאב: "מדוע הראש ישיבה נותן לי כל כך הרבה כסף?"

רבי אייזיק ענה לו: "כיון שלימודך ודיבורך בלימוד עם בני הישיבה, תרמו להם הרבה מאוד, לכן אני חייב לך סכום זה..."

נחתום את המאמר בדברים שכתב רבי אייזיק ברשימותיו (לקט שיחות מוסר ח"ג עמ' של"א), ויש בהם כדי ללמדנו רבות מהי 'ראת שמיים', ומהו 'מכבדו במותו':

"היום ה' לפ' בראשית כ"ז תשרי תש"י, בא אצלי הרה"ג מוהר"ר אשר סנדימירסקי נ"י (זצ"ל) מת"א. בתוך הדברים שנדברנו שנינו, סיפר לי מה מהעבר הרחוק, כשהייתי בעיר מולדתי 'הלוסק', אצל אבי ז"ל בימים האחרונים שלו, כשנפטר לגן עדן ב"ג סיון תרס"ה, ואבי ז"ל היה חולה אנוש בשבוע זה, וידידי הנ"ל בא אצלי לבית אבי ומצא אותי שאני מדבר עם אבי בענין גן עדן'.

"ואח"כ ביום ו' עש"ק כשנפטר לג"ע והלכתי ללוותו, הלך גם ידידי הנ"ל, וכשחזרנו מהלוויה, שמע ממני שאמרת לי אלי שאני מצטער, אילו חזר עתה אבי זכרוננו לברכה מהעולם העליון אלי לכאן, היה ודאי סוטר אותי על פני, כשנודע לו את מצבי הגרוע ברוחניות ששם נודע לו האמת.

"וכותב אני דברים אלו לזיכרון אצלי, כדי להיות נזכר שלא יבייש עוד אבי, ולתקן מה את מעשי, והעיקר את מחשבותי ורגשותי, שיהיו הורי בגן עדן, טובים ושבעים רצון ממני".

לבנותה בבני ברק, הגיב הרב שר שדבר זה תלוי בתגובתי, שכן אולי יש לחשוש מ'תחרות' בין 'פוניבו' ל'סלבודקא'. נזדרזתי והשבת ליחזון איש': 'ולוואי יבואו כל הישיבות לבני ברק ויעשוהו מקום תורה... אדרבה ואדרבה'..."

מעשיה נאה מסופרת בספר 'מעשה איש', על סיפור תיווך המגרש עליו נבנתה הישיבה. החזון איש יחד עם הג"ר זליג שפירא זצ"ל תיווכו את המגרש לבניית הישיבה. כאשר הגיע רבי אייזיק שר לשלם דמי תיווך, נתן תחילה סכום מסוים לחזון איש', אך הוא חיך והחזיר לו מיד את הכסף ואמר: "אני לא צריך קבלה... ברצוני להיות התורם הראשון..."

אחר כך נתן דמי תיווך לר' זליג. אמר החזון איש' לר' זליג: "בכסף הזה תשיא את ילדיך, כי זהו הכסף הכשר ביותר שיש..."

את פעולותיו למען הישיבה באמריקה, ניצל לא רק לצרכי הישיבה בלבד, אלא גם מצבה הרוחני של היהדות שם עמד לנגד עיניו, ובשיחותיו הרבה לחזק ולהמריץ את יהודי הגולה לשמירת תורה ומצוות.

פעם הוזמן לדרוש בליל יום כיפור, לפני 'כל נדרי', לטובת הישיבה. הוא עלה לבימה והשמייע שיחת מוסר והתעוררות, בענייני תשובה ויראת שמיים. הוא דיבר בהתלהבות וניכר היה כי דבריו עשו רושם על לבבות השומעים, עד שמפינת בית המדרש נשמע קול בכי....

היתה זו שעת הכושר לדבר על לבות השומעים על מצבה העגום של הישיבה, אך רבי אייזיק לא עשה כן, הוא ירד מהבימה בלא להזכיר כלום מהעניין לשמו הוא בא...

לאחר התפילה פנה אליו רב בית הכנסת ושאל אותו: "מדוע לא דיבר הראש ישיבה על הישיבה? הרי האווירה היתה מחושמלת והיה אפשר לאסוף הרבה כסף?!"

"ראיתי אצל היהודים הרהורי תשובה" - ענה לו רבי אייזיק - "ליבי לא נתן לי להשתמש ברגעי קודש אלו לענייני כסף, אפילו למטרה קדושה כמו החזקת הישיבה..."

'אהבת ישראל' של רבי אייזיק היתה חלק מעבודת ה' שלו, הסיפור הבא מאפיין מאוד את דרכו בעניין זה:

בחור שנשא צלחת ובה ארוחה לחבר שחלה, ראה את רבי אייזיק מרחוק בא לקראתו. הבחור התבייש והסתיר את הצלחת תחת חולצתו. כשקרב אליו רבי אייזיק אמר לו: "מדוע אתה מתבייש...? הרי הצלחת שבידך אינה גרועה מלולב ואתרוג שמחזיק יהודי בדרכו לבית הכנסת בחג הסוכות...!"

תלמידו, הגאון רבי אלימלך בר-שאוול זצ"ל, היה אומר בשמו: "מן התורה מחויב כל יהודי לקיים גם מצוות 'ואהבת לרעך כמוך', וגם מצוות 'הוכח תוכיח את עמיתך'. יש יהודי המקיים בשמחה

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו לו: israel.layosh@gmail.com

הנערה נבהלה. סיפורה האישי אינו כה נדיר, זהו סיפורם של כל אחד מיושביו. מה מכאיב לרבי כל כך? מדוע עיניו זולגות דמעות? מה גרם לו להתחיל לבכות!?

מדוע פשט הרבי את הגרביים ברחוב?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

שובו בנים שובבים!

בכינוי מיוחד, נדיר ויוצא דופן, מכונים בני העם היהודי: בני מלכים. יהודי הוא בנו של מלך מלכי המלכים, כך הוא מרגיש, בתודעה הזו הוא חי, זה חלק מהמנגנון הפנימי הפועם בתוכו. כולנו נסיכים של ממש, בניו של המלך! הן בורא עולם, הקדוש ברוך הוא, הוא אבינו האוהב, ואנו בניו, אשרינו!

ובהתאם לכך, פעולות, מעשים והתנהגויות שלנו - מותאמים לאופיים של בני מלכים. אנו מבינים שאיננו בני אנוש רגילים, יש לנו מעלה מיוחדת, הצטיינות עילאית. אנחנו בניו של המלך, ומצופה מאיתנו לנהוג בהתאם, בכל הילוכינו ומעשינו. מהרגע בו יהודי קם בבוקר ועד הרגע בו הוא עוצם את עיניו באישון ליל, מהרגע בו הוא נולד אל אוויר העולם ועד הרגע בו ייחסך אל עמיו - מלווה אותו התודעה הזו, מפעילה אותו, מכוונת את דרכיו ומעשיו כולם.

אחד הביטויים הבולטים ביותר אצל נסיכים - בני מלכים, הוא עניין הלבוש. אם מי מאיתנו ייצא פעם לרחובה של עיר באנגליה ויראה מי מנסיכי הממלכה או ממשמר המלכה, על אתר הוא יבחין כי זהו הנסיך. צורת הילוכו, עדינותו, אצילותו, וכמובן - לבושו. עדין, מהוקצע, מוקפד, מדויק, מותאם למעמד האישי. לא נוכל למצוא נסיך שכזה מהלך בבגדים מוזנחים, קרועים ומלוכלכים. לא נוכל למצוא נסיך בחוצות העיר לבוש בכפכפים או חמוש במצחיה מאולתרת...

כי עניין ההופעה החיצונית אינו עיסוק בשוליים. זה נכון שהלבוש אינו העיקר, אבל הוא מבטא משהו על העיקר שבתוכי מי שלובש את הלבוש הזה. כדי שיהודי יראה כנסיך אמיתי - בנו של המלך, הציב לנו המלך - בורא עולם, כללי לבוש ברורים ומוקפדים, מהם לא נסטה ואותם לא נשנה.

הכללים הללו מצילים אותנו. הם ששומרים על הזהות היהודית שלנו, הם שמטביעים בנו את החותם המזוהה ממרחקים, הם שמזכירים לנו בכל עת את מעמדנו הייחודי והעילאי. הבגדים הללו הופכים למאפיינים ומזוהים, מעניקים לנו את התחושה הייחודית של בני מלכים, ומזכירים לנו בכל עת שאנו מחוברים לבורא עולם. הבגדים הללו הם המדים שמזכירים לנו שאנו חיילים בצבא ה', שאנו קשורים לאבא שבשמים ושמחים לעמוד

לשרתו.

פרשיות השבוע הנקראות בשבתות אלו, עוסקות ביציאת בני ישראל ממצרים עד הגעתם לקבלת התורה ולבניית המשכן. מצרים היתה תחתית השפל האנושי, בירת הטומאה הבינלאומית באותם ימים. בני ישראל שהו בה, היו בתוכה, התגוררו במעמקיה 210 שנים, ובכל זאת הצליחו להיחלץ ממנה ולהתעלות לקבלת התורה.

רגע, איך זה יתכן? איך הצליחו בני ישראל לשמור על זהותם במצרים? כיצד הצליחו לשמר את טהרתם, את ייחודיותם, את עוצמתם הרוחנית? איך הם הצליחו לזכור בכלל שיש בורא לעולם, שיש להם היסטוריה, שנכון להם עתיד רוחני מרומם?! כיצד נשאר העם היהודי עם, שיש לו משמעות, יש לו דרגה, טמונה בו עוצמה!?

חז"ל מגלים לנו תגלית מדהימה, המעמיקה את המבט על דבר שנראה בעינינו כחיצוני, ומתברר שהוא שולט בעומק הפנימיות. חז"ל חושפים את הסוד, מגלים את הכור ממנו שאב העם היהודי עוצמה:

הלבוש! הביגוד! הם סימני ההיכר שליוו אותם, השכפ"ץ הייחודי שהגן עליהם. כן, דווקא הביגוד הצנוע, המוקפד, היהודי, העדין, האצילי - זה מה שהציל אותם, זה מה ששמר עליהם. בתוכי קהיר ואלכסנדריה, על גדות הנילוס ולצד הפירמידות, מוקפים במצרים שטופי טומאה ויצרים, בני ישראל שמרו על הבגדים הנכונים שלהם, והבגדים הללו השיבו להם בשמירה על זהותם,

על טהרתם, על עוצמתם הרוחנית הייחודית!

מתברר, שכאשר אדם לובש בגדים שמייחדים אותו, שמקנים לו מעמד, שמעניקים לו תחושה שהוא שונה ועילאי - זה מה שמגן עליו מפני הרוחות הסוערות הנושבות בחוץ, זה מה ששומר עליו לבל ייזנק מהסביבה. כשאדם לובש בגד מוקפד, לפי כללי היהדות, לפי סימני ההיכר הייחודיים לעם היהודי - זה מזכיר לו שהוא שונה, שהוא מחובר לאבא שבשמים, ונותן לו להבין עד כמה המעמד שלו מחייב להתנהג ולהתנהל אחרת, וזה מה שבסופו של דבר שומר על זהותו!

לא בכדי, אלפי משפחות ששינו לחיוב את ההקפדה בצניעות בגדיהן, העידו כי הדבר העניק להן כוחות רוחניים, שידרג את הליכות ביתן, ואף הביא להן ישועות נכספות באופנים פלאיים ממש. מצוקות קשות נפתרו, שמחות נכספות הפכו למציאות, בעיות בריאות ופרנסה נעלמו כלעומת שבאו. כי כשיהודי או יהודיה מחזקים את תודעת הנסיך שבהם, כשהם מחדדים לעצמם שהם בני מלכים ומתלבשים בהתאם, גם אבא שבשמים מתקרב אליהם, ומעניק להם מאוצרו.

השבועות הללו, בהם אנו עוסקים בגאולה ממצרים והתייצבות לקבלת התורה - גילה האר"י הק' שהם מסוגלים לכל יהודי, בכל זמן ומצב, לצאת מכל מיצריו ומצוקותיו האישיים, ולהיגאל מהם. כמה כדאי לאמץ את השיטה שבזכותה נגאלנו ממצרים המקורית, את הדרך שעמדה לאבותינו ואימותינו במצרים, ולהעניק ללבושנו את המעמד הראוי לו, כדי שנקבל את אותה שמירה מובטחת והגנה נכספת, את אותו רגש יהודי עילאי הנלווה לשומרי הצניעות במיטבה.

ואם נזכה בשבועות הללו לעבור על המלחמה הביתית, כולנו - אנשים נשים וטף, ונסיר ממנה כל בגד שאינו צנוע בתכלית, כל בגד שהוא צעקני מדי, כל בגד שאינו בסגנון העדין של בני ובנות מלכים, אזי נזכה לנצל את השבועות הללו כדי להיגאל באמת, כדי להתעלות מכל המיצרים, להתקרב לאבא שבשמים ולצאת מכל צרה.

כשהמלך רואה שבניו מקפידים על מעמדם, מעריכים את הקשר עמו, חשים מחוייבים לקשר הזה - הוא מעניק להם את חלקו בקשר המשותף, ומעניק להם מאוצרותיו. ככל שנתחזק בצניעות הבגדים, ככל שנבטא שאנו מכירים את מעמדנו כבני מלכים ושומרים עליו בגבורה - כך נזכה שאבא שבשמים יראה את הצעדים שלנו להתקרב אליו, ויתקרב אלינו בחזרה, יושיט ידו לגאלנו ולעטרנו ברוב טובה וברכה!

זוג גרביים מרגש...

היה זה בחודש תמוז תשנ"ד, ימים ספורים לאחר שהעולם היהודי הוכה באבל כבד, עם היוודע דבר הסתלקותו של הרה"ק בעל ה'שפע חיים' מצאנז ז"ע. בית האבלים המה אדם, רבבות יהודים מכל גווי הקשת הגיעו לנחם את צאצאיו של הרבי ולהתאבל על לכתו. ביום מן הימים נראתה בפתח הבית אשה מבוגרת למדי,

אם לא נרכוש כעת ביגוד מתאים, ייאלצו הילדים ללבוש בגדים שאינם צנועים מספיק ואינם הולמים את מידות גופם בצניעות מספקת, וזה הרבה יותר כואב לי...

שניכר שהגיע הנה במאמץ רב, בידה האחת היא נתמכת במקל הליכה, ובידה השניה הרוטטת בהתרגשות - מחזיקה זוג גרביים בלויים וישנות...

היא נכנסת אל הבית, ועם כניסתה לעזרת הנשים - מיד פינו עברה מקום ישיבה. חזותה העידה עליה כי המקום אינו מוכר לה, וכל רואיה ומביטיה הבחינו כי אכן כן - היא לא נמנית על נשות החצר החסידי המפורסמת. מה גורם לאשה מבוגרת להיטלטל בדרכים ולבוא לנחם? מדוע הטריחה את עצמה כל כך? ומה פשר זוג הגרביים אותן היא מחזיקה בידה בהתרגשות כה בולטת?

לפתע, כחכחה האשה בגרונה וסיפרה את סיפורה האישי, שהותיר חותם בל יימחה בלב כל שומעיו. וכך סיפרה האשה: כפי שגילה מוכיח עליה, האשה הזו עברה את גיא ההריגה במחנות הריכוז של הנאצים ימ"ש. היא שתתה את כוס התרעלה עד תומה, לא פעם ניצלו חייה בניסים גלויים, ואך בקושי שרדה את התופת - יחידה מעירה וממשפחתה. עם תום המלחמה שוכנה במחנה עקורים 'פורנוולד' שהוקם בגרמניה, בו שכנו באותה עת אלפי ניצולים שנראו כצל-אדם, תשושים, עייפים, חסרי חיוניות ונטולי כח. הם אמנם זכו בחיים מחדש, אך נראה שאינם יודעים מה לעשות עם החיים הללו, כה חסרי אונים היו... באותו מחנה שכן באותה עת גם האדמו"ר ה'שפע חיים' מצאנז, ששתה גם הוא את כוס התרעלה עד תומה, איבד את כל משפחתו על מזבח קידוש ה', ונותר מיוסר וכאוב לבדו. למרות זאת, דמותו הרוחנית ואישיותו התמירה ניכרו גם מבעד לצער שאפף את המחנה, והוא נהג להסתובב במחנה ולחזק לבבות נשברים, להרעיף טל תחיה על נפשות מיוסרות ולעודדן. באחד הימים, תוך כדי הילוכו, הבחין הרבי בנערה יהודיה תשושה ובוכיה, שמשוהו במראה שלה נראה לא מושלם... הרבי ניגש אליה מיד, שאל אותה ברוך על חייה ומעשיה, היכן

קדושתה וטהרתה במלואן, כשרגליה עטופות בגרביים... את הסיפור המרגש הזה, סיפרה אותה אשה מבוגרת שהגיעה לנחם את צאצאי הרבי לאחר הסתלקותו, כשהיא מציגה בפניהם את הגרביים ההן של הרבי. 'ועד היום אני שומרת אותן אצלי, מזכרת מרגשת ועדות קיימת, עד כמה כאבה לאותו צדיק המחשבה שבת ישראל אינה צנועה די הצורך, עד כמה זלגו עיניו דמעות של צער לנוכח העובדה שלא היו לי גרביים, עד כמה הקדיש והקריב למעני - כדי שאשמור על מעמדי כנסיכה!

וכל ימיי אני זוכרת זאת, את הרגע המרגש בו קיבלתי את ערך הצניעות, בו הבנתי עד היכן היא מגעת. אז הבנתי שצניעות היא ערך עליון, שכדאי להקריב למענו הכל, ממש הכל, כדי לשמור עליו בכל מחיר. כי אם הרבי העניק לי את זוג הגרביים היחיד שהיה לו, והסכים ללכת יחד בחוצות המחנה - כנראה הצניעות היא ערך יקר ונעלה, ערך שאין לו אח ורע, ערך שמשדרג את ערכו של היהודי וקובע בו חותם לאורך ימים!

סיפור נורא הוד זה, המופיע בספר 'טיב המעשיות', מאיר בפנינו מסר בזה: אשרינו שזכינו, בדורנו אנו איננו נדרשים לכזו מסירות, לכזו הקרבה. בגדים צנועים הינם בהישג ידיהם של כולנו, קרוב אלינו הדבר מאוד. נכון, ההתחזקות בצניעות דורשת לעתים מאמץ, אבל המאמץ הזה עוסק בעיקר העיקרים, בערך הנעלה ביותר, ששווה כל מחיר ומאמץ!

הבה נאמץ את המסר הזה לחיינו אנו. הבה נראה בעיני רוחנו זוג גרביים שחורות בלות, העוברות מידי של הרבי לידינו אנו, ובכנפייהן המסר על חשיבות הצניעות ומעלתה הייחודית. וככל שנאמץ את המסר הזה ונפנימו אל ליבנו - כך נחוש את הקשר עם בורא עולם הולך ומתעצם, מתחזק ומתגבר!

הדאגה האמיתית במלחמה...

היה זה ימים ספורים, לפני שהתרגשה על העם היושב בציון מלחמת תש"ח. רוחות המלחמה נשבו באופק, העיתונים בישרו מדי יום בכותרות אדומות וצעקניות על מלחמה שמתקרבת. היה ברור שהעם היושב בציון עומד בפני תקופה קשה, וכל אחד ביקש להיערך לתקופה זו ככל שיכל.

בבתי היהודים העניים שבירושלים, מקום בו מעולם לא היה שפע, הורגשה עוד יותר אווירת המתרחש. האנשים המסודרים כלכלית הרשו לעצמם להיערך מראש, לרכוש כמויות מזון משומר, לצייד את הבית במזון שיחזיק מעמד לאורך התקופה בפתחה הם עומדים. היהודים העניים השתדלו אף הם להיערך ככל יכולתם, ורכשו פת קיבר וקמח סובין ועוד כמה מצרכי מזון נחוצים, שישמשו אותם בימי המלחמה והמצור שתיכף יבואו.

באותה עת, התגורר בירושלים זקני הרה"ח ר' דוד בטלמן זצ"ל, מנכ"י הדעת שבירושלים. גם הוא ידע על המלחמה המתקרבת, גם הוא הבין כי יש להיערך לה. הפרוטה לא היתה מצויה בכיסו, אך גם הוא השתדל לחסוך מפת לחמו ככל שיכל, כדי לאפשר רכישת מוצרים שישמשו את בני הבית בימי המלחמה.

עברה את המלחמה וכיצד היא מבררת על שרידי משפחתה - אם נשארו כאלה. הנערה פרצה בבכי, שיתפה את הרבי בכאבי לב ובדאבון נפשה, והרבי הרעיף עליה טללי עידוד ונוחם. לפתע, הבחינה הנערה כי גם הרבי מתפרץ בבכי מר... הנערה נבהלה. סיפורה האישי אינו כה נדיר במחנה, זהו סיפורם של כל אחד מיושבינו. מה מכאיב לרבי כל כך? מדוע עיניו זולגות דמעות? מה גרם לו להתחיל לבכות?!

לפתע, פצה הרבי את פיו ואמר: 'ראי נא, עברנו כזו מלחמה קשה, מלחמה מייסרת. כולנו איבדנו הכל, הכל ממש. משפחה, קהילה, חברים, בתים, נכסים. לא נשאר לנו כלום - רק הדמות היהודית שלנו, רק הנשמה היהודית המפעמת בנו. והנשמה הזו, שהיא הנכס היחיד שנותר לנו, היא כה מתייסרת כשאינה לבושה בצניעות מיטבית, כה קשה לה להסתובב בחוצות ללא גרביים, שהיא נדבך חשוב בצניעותן של בנות ישראל...'

האמיני לי, - המשיך הרבי ודמעתו על לחיו, כשכאבו ניבט מכל אות היוצאת מפיו, 'אנחנו באמת מסתובבים כעקורים, כניצולים, כחסרי בית או מעמד. אבל הלא אנו יודעים ומאמינים כי אנו בניו של המלך, לאמיתו של דבר אנו נסיכים רמי מעלה. אינני יכול לחשוב על כך שתמשיכי להסתובב ללא גרביים בחוצות קריה, אין זה נאה לבתו של מלך מלכי המלכים!'

הרבי לקח נשימה ארוכה, והנערה השיבה לו: 'אמין לי הרבי, כי לו היו לי גרביים - הייתי גורבת אותם בשמחה. יודעת אני שזה תפקידי, שמעמדי מחייבני, שנסיכה לא יכולה ללכת ברחוב בצורה כזו. אך מה אעשה ולא נותרו לי כאלה, היה לי זוג אחד - והוא בלה ויצא מכלל שימוש לחלוטין. והרי לא ניתן להשיג גרביים במחנה...'

הרבי נותר כמוצא שלל רב, הניף את רגליו אל על בריקוד קליל, ושלף מעליהן את פוזמקאותיו בזו אחר זו. 'גם לי אין זוג גרביים נוסף, אבל את שלי אני יכול לתת לך, וזאת אעשה בשמחה!' - קרא הרבי, והניח לפניו את זוג הגרביים שלו. 'על פי ההלכה, הוסיף הרבי והסביר, 'גבר אינו חייב ללבוש גרביים, בעוד על אשה זו חובה גמורה. עדיף לי להסתובב בעצמי נטול גרביים, ולהעניק לך את היכולת להתלבש כבת ישראל כשרה, כנסיכה נאמנה של מלך מלכי המלכים...'

הנערה הביטה ברבי בעיניים מופתעות. לרגע שתקה במבוכה, ואח"כ פרצו מעיניה דמעות התרגשות. 'רבי, אני כבר אסתדר, אין זה ראוי שהרבי יסתובב בחוצות המחנה ללא גרביים!', ואילו הרבי בשלו, 'כואב לי לראות בת ישראל נטולת גרביים לרגליה, מוותר אני על הגרביים שלי למענך, כדי לאפשר לך לשמור על צניעותך!'

ומאותו היום ואילך, עד שגרביים הפכו למוצר בר השגה, היה הרבי מתהלך בחוצות המחנה ללא גרביים לרגליו. אמת, אין זה נאה שיהודי כה חשוב יסתובב כך, אך הרבה פחות נאה שבת ישראל תסתובב ללא גרביים. הרבי הקדוש העדיף להקריב את הגרביים שלו, כדי שבת ישראל, נסיכה של המלך, תשמור על

כך נזכה להעניק לילדינו חוויית צניעות חיובית, חוויה שתרום אותם, תוטמע בליבם לדורות עולם, וכך נזכה לרוות מהם רוב נחת דקדושה!

החלטת ילדות קטנות...

הסיפור הבא מתרחש בביתה של משפחה מאיזור המרכז, לפני חודשים ספורים. אחד הבנים כבר הגיע מזמן לפרק 'האיש מקדש', אך ישועתו לא נראתה באופק. הוא הולך ומתבגר, הצעות עולות ויורדות, אך הבשורה הטובה מבוששת לבוא...

אחת מבנות המשפחה, ילדה כבת 7, שוחחה ערב אחד עם אחותה התאומה, ולחשה לה בסוד: 'הן אנו רוצות שאחינו יתארס, כולנו מבקשות לראותו מתחתן בשעה טובה ומוצלחת. עלה ברעיוני, כי אם נתחזק כולנו בקבלה אחת טובה בנושא הצניעות, בורא עולם ברחמינו ישלח לנו את ישועתו!'

הבנות שיתפו את אימן ברעיון, וזו מחתה דמעת אושר על כוונותיהן הטהורות של בנותיה, ילדות כה צעירות, ועודדה אותן לקבל על עצמן קבלה טובה בנושא הצניעות לתקופה, לזכות הבחור - שיהפוך כבר לחתן. והנה, למרבה הפלא והשמחה, בתוך פחות מ-40 יום ממועד הקבלה - כבר ישבו כולם בשמחת האירוסין, כאשר בסייעתא דשמיא נמצאה הכלה המיוחלת!

סיפור זה, המוכר לנו ממקור ראשון, מאיר ומבהיר עד כמה קרוב ה' לכל קוראיו, לכל המתחזק בקבלה טובה בנושא צניעות. הבה נאמץ את הדרך, נעתיק את השיטה ונפתח לנו שערי שמים ושערי שמחה וישועה. בקבלה אחת טובה בנושא הצניעות - נזכה להרעיף עלינו שפע שמימי של ישועות ושמחות!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

ביום מן הימים, העירה לו סבתי - רעייתו ע"ה, כי המצב הולך ומחמיר, והגיעה העת לצאת לשוק, ולרכוש מוצרי מזון משומרים למען המשפחה והילדים, מוצרים שישמשו אותם בימי המלחמה. רבי דוד נענה והסביר לה כי בעצם הוא היה מסכים לדבריה, אך יש לו הסתייגות חשובה:

'לדעתי, חשוב יותר לקחת את מעט הכסף שחסכנו ולרכוש בו ביגוד. הן כתוצאה מהמלחמה, לבטח גם חנויות הבגדים יסגרו את שעריהן, בעוד ילדינו יוסיפו לגדול, ויצטרכו בגדים ארוכים יותר, רחבים יותר, צנועים בהתאם למידותיהם. אם לא נרכוש כעת ביגוד מתאים, יאלצו הילדים ללבוש בגדים שאינם צנועים מספיק ואינם הולמים את מידות גופם בצניעות מספקת, וזה הרבה יותר כואב לי...'

מזון לפי הטף, אל דאגה, הם לא ירעבו ללחם. אולי נצטרך להסתפק ממש במינימום, אבל בורא עולם לא ישאיר את ילדיו רעבים. מנגד, המזון לנשמה, ההתלבשות בצניעות, השמירה על ביגוד הולם לילדים הצדיקים שלנו - זה הלא זה המפתח לצדקותם וקדושתם של ילדינו, על כך לא נוכל להתפשר, עם סוגיא זו לא נוכל להתמודד בעת המלחמה!'

רבי דוד סיים את הסברו, והרבנית הנהנה בהסכמה. אכן כן, עניין הביגוד הצנוע לילדים הוא לא צורך רגיל, הוא קריטי. הלבוש הצנוע הוא המפתח לחינוך הילדים בדרך של קדושה וטהרה, הוא המפתח לזכות לראות ולרוות מהם נחת, ולכן הוא ביקש להקריב ולהתאמץ למען צניעות ילדיו!

סיפור זה, אותו שמעתי מבתו - סבתי הרבנית קובלסקי תליט"א, מחדד עד כמה חשוב להקריב למען הצניעות, עד כמה כדאי לייחד תשומת לב והשקעה לצניעות המשפחה והילדים, ולהיות מוכנים לשלם בגין הערך הזה כל מחיר. מאיתנו זה לא דורש מחיר שכוה, רק קצת מחשבה ותשומת לב, לוודא שאנו לבושים כבני מלכים.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

למסקנה שהיא צריכה לשנות את עצמה, והחליטה 'לקחת את עצמה בידים'..."

ארבה

בסוף מכת ארבה מבקש פרעה ממושה: "ויסר מעלי רק את המוות הזה" (שמות י', יז), וכתב בעל הטורים שהמילה "ויסר" מופיעה בתורה שלוש פעמים: האחת - בפסוקנו, השניה - "ויסר הצפרדעים", והשלישית - "ויסר מעלינו את הנחש". וזו לשונו: "מלמד שעם הצפרדעים ועם הארבה היו נחשים, והיו ממתים בהם, על כן אמר 'ויסר מעלי את המוות'".

וצ"ע, אם כן הרי היה משה צריך להתרות בפרעה גם בעניין זה של הנחשים, ולהודיע לפרעה על 'אורחים' שיצטרפו לצפרדעים. כיצד זה שמושה רבינו התעלם מכך והתרה בפרעה רק על הארבה? ויש לומר, מלכותא דשמיא כעין מלכותא דארעא, ומנהג השלטונות כאן בעולם הזה, שאם צריך לשלוח פקידים לגביית מס, שולחים עמהם שוטרים עם כלי זין, כדי לשמור על הפקידים, ומי שמפריע להם - מקבל טיפול מידי מהשוטרים.

וכך הוא הדבר גם במלכותא דשמיא: הקב"ה שלח את הצפרדעים להכות את מצרים, ויחד עמהן נשלחו נחשים בדמות 'שוטרים', ויתכן שהאנשים שניסו להפריע לצפרדעים למלא את תפקידן, הוכשו על ידי הנחשים. ולכן לא היה צורך להתרות בפרעה במיוחד גם על בואם של הנחשים, משום שעיקר המכה היה על ידי הארבה. הנחשים באו רק 'לאבטח' אותן.

וכאן נספר דבר מופלא שסיפרה לי הרבנית קנייבסקי ע"ה: לביתו של גיסי, הגאון רבי חיים, הגיע אדם צעיר שהיה נתון בסערת נפש גדולה, ואמר שברצונו לבקש מחילה מהגר"ח. כששאלוהו מה ארע, סיפר כדלהלן:

"בישיבה לבעלי תשובה בה אני לומד, הזדמן לנו ללמוד על חגבים. מגיד השיעור סיפר את הידוע מזה כבר, שכאשר הגר"ח קנייבסקי עסק בלימוד הלכות אלו, הגיע לפתע חגב אל החלון שלצידו ישב ולמד. הגר"ח צפה בסימני החגב, ועל פי מה שראה כתב את ההלכות בספרו".

הבחור המשיך לספר, שכאשר שמע את הדברים יוצאים מפי הר"מ שלו, הגיב ואמר: "אני לא מאמין לסיפור זה"...

"והנה כאשר חזרתי לאחר מכן לביתי, הזדעזעתי לגלות שהחדר שלי התמלא בחגבים! לא היה לכך שום הסבר טבעי, כי בחדרי הבית האחרים לא היה ולו חגב אחד, וגם בכל האזור לא הסתובבו חגבים. "הבנתי מיד שהדבר בא אלי כעונש מן השמים, על שזלזלתי בכבודו של הגר"ח, ולכן באתי עתה לבקש ממנו מחילה", אמר הבחור בקול מלא חרדה.

הרבנית קנייבסקי סיפרה לי, שבעלה הגר"ח שמע את הדברים, חיך בענווה מרובה, ואמר שכמוכן הוא מוחל. הנוכחים בחדר התרשמו שענוונותו היא כה גדולה, עד שאין הוא מתייחס לכך כלל.

לאחר מכן חזר הצעיר לביתו, ואז ארע הפלא השני: כל החגבים נעלמו והיו כלא היו.

(מתוך הגדה של פסח 'חשוקי חמד')

המשך מעמוד 4 | מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

יתרה. באחד הימים נכנס הנכד לבית סבו, כשבאותה העת שהה בחדר נכד נוסף. באותו היום שינה רבינו ממנהגו, וקיבל את פני נכדו המסור בקצרה, כשהוא מברכו לשלום בניד ראש ותו לא.

רק לאחר שהנכד השני יצא מן החדר, קיבל רבינו את פני נכדו כהרגלו, ודרש בשלומו בחום ובלבביות. כל זאת למען לא יפגע חלילה הנכד השני, כאשר יראה כיצד סבו מעניק לנכד אחר תשומת לב וקירבה יתירה, שהוא עצמו לא זכה לה.

כאשר אחד הנינים לו רחש מרן הכרת טובה, עמד לבוא בברית האירוסין, השתדל רבינו לטובב את הדברים כדי שטקס הווארט וחגיגת האירוסין יערכו כאחד.

בני הבית תמהו מפני מה רבינו טורד את מנוחתו בדבר, ומאי נפקא מינה לו האם שני האירועים יערכו יחדיו או כל אחד בפני עצמו. ברם כאשר פשר כוונתו העמוקה והמחושבת התחוורה לבני הבית, נוכחו הללו לראות, כיצד כל צעד מצעדיו נעשה מתוך שיקול דעת מעמיק וזהירות מרובה, כדי שלא לפגוע חלילה במאן דהו.

מספר חודשים קודם לכן, התארס נין נוסף של מרן, שלא נמנה על באי הבית הקבועים, ועקב כך הסתפק רבינו בכך שהשתתף בטקס הווארט שנערך בביתו, כשאינו מבטל את תלמודו לצורך

ההשתתפות במסיבת האירוסין, שנערכה מספר ימים לאחר מכן. ברם עתה, כאשר נין נוסף המקורב אליו מאוד, עמד לבוא בברית האירוסין, היה עליו להיות נוכח הן בטקס הווארט והן במסיבת האירוסין.

רבינו היה נתון במיצר, שהלא מצד אחד עלה בליבו החשש כי נינו, שהתארס זה לא מכבר, עלול לחוש כי נגרע חלקו בכך שזקנו לא טרח להשתתף במסיבת אירוסיו, והסתפק בהשתתפות בטקס הווארט בלבד, אך מאידך גיסא, מפני מה יפסיד הנין העומד עתה לבוא בברית אירוסין, שראוי הוא לכך שסבו ישתתף הן בטקס הווארט והן בחגיגת אירוסיו?!

לאחר שהוגיע את מוחו בדבר, עלה בדעת רבינו פתרון מניח את הדעת, שבעזרתו עלה בידיו להיחלץ מן הסבך אליו נקלע. מרן עשה את כל המאמצים האפשריים על מנת שהווארט והאירוסין יערכו יחדיו, וכך יוכל להשתתף באירוע אחד בלבד, בלא שיראה כי הוא מבכר נין אחד על פני רעהו, וכך הכל יחושו כי הוא נוטל חלק בשמחתם ראויה ושווה.

(מתוך הספר 'עמודי של עולם')

היה אכפת לי מזה ואני הולך אחר כך להגיד פרק תהילים, אז אחרי זה הייתי מרגיש הכי טוב בעולם כי עשיתי כל מה שאני יכול!
 "אם אני סתם שומע סיפור זה סתם מצער אותי. אבל אם אני מתייחס, וזה אכפת לי, ואני עושה משהו בשביל זה, אז אני מרגיש טוב עם עצמי... עשיתי משהו בשביל זה!
 "היום סיפרו לי סיפור, אשה ילדה בת, ושבע וחצי אחרי לידה היא עברה היום ניתוח של 12 שעות בגלל סכנת חיים. הייתי צריך להשתגע מזה. לשמוע כזה סיפור! איזה צער נורא!
 "אבל אמרתי שני פרקי תהילים יחד עם האבא שלה שצלצל אלי באמצע הניתוח, הרגשתי אני עושה משהו! הרגשתי כזה סיפוק... אני לא סתם שומע סיפורים והולך הלאה. כשאדם באמת מנצל את הדברים האלה בשביל לעשות משהו הוא מרגיש סיפוק, הוא מרגיש שהוא עשה משהו.
 "הרי גם אדם שעובד ב'הצלה', למה הוא נהנה מעבודתו? הוא הרי רואה יותר סיפורים מזעזעים ממני, אבל הוא מרגיש שהוא עושה שליחות! גם אתה יכול, כל יהודי יכול לעשות שליחות!!!
 "כל יהודי שומע צרה, כתוב בגמרא אם תלמיד חכם הוא צריך שיחלה עצמו עליו, ואם לא לפחות להגיד פרק תהילים או להצטער ולעשות משהו בשבילו. אם עושים משהו מרגישים סיפוק. אחת אני באמת לא הייתי עומד בזה...
 "אדם צריך לדעת, אם הגיע אלי כזה סיפור, אז יש לי שייכות לזה, יש לי שייכות לזה, תעשה משהו, תגיד לפחות פרק תהילים אחד וזה ייתן לך הרגשה טובה".

לתוצאות, והם צריכים לחנך את הילדים שלהם לאותו הדבר בדיוק, להשקיע ולהשקיע, כי זה מה שחשוב ברוחניות, ההשקעה ותו לא.
 "אנחנו אומרים 'חפצים לעשות רצונך', לא בהכרח 'עושים רצונך', אלא 'חפצים', כי הרצון הוא העיקר. אני יוצא מהבית והלך, לאן אני הולך? אני יודע! מי אומר שהקב"ה יתן לי אפשרות להגיע לבית הכנסת? אבל אני רוצה להגיע לשם ואני עושה מאמץ להגיע לשם, אז אני את שלי עשיתי, והקב"ה ברחמיו ובחסדיו יחליט אם אני באמת אגיע או לא אגיע. זה כלל יסודי וחשוב מאוד בחינוך, ובכלל בכל תחומי החיים".

צרות של אחרים

מי שהיה פעם בבית הגר"ש גלאי שליט"א, בזמנים של קבלת קהל, יודע שהרב משתתף מכל לבו בצערן של ישראל. אנשים רבים משחרים לפתחו כשבפיהם מטענים אדירים של כאב, והרב מקשיב להם בכובד ראש, נאנח מכאב עמוק כשהוא שומע על צרתם, ובכל זאת, כל שיחה כזאת מסתיימת עם חיוך מעודד, ובאווירה של שמחה. ניצלנו את שעת הרצון הזאת, כשהרב מתרפק על זיכרונות הילדות, והרהבנו עוז לשאול את הרב כיצד יכולים שני המצבים הללו לדור בכפיפה אחת במעוננו, כשרגע אחת הוא דומע מצער וכאב על צרותיהם של אחרים, וברגע שלאחריו הוא מתמלא שמחה עצומה כאילו לא היה שקוע בצער כבד רק לפני זמן קצר.
 "אם שמעתי את המקרה המצער בתור סיפור מעניין, אכן כדבריהם שהכאב נשאר ואחר כך אי אפשר לשמוח", משיב הרב, "אבל אם

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

וברור. שאין עליו שום עוררין כשהוא מכריז בקול: "דער תכלית איז לערנען תורה לשמה!!!" - זו היא תכלית כל החיים ותכלית בריאת כל העולמות!!
 ויותר לא הוסיף מאומה בדברי הסבר. הוא שתק בחכמה, סיים את הביקור בברכה ונפרד מן הפמליה הנכבדה בהוקרה ובהערכה, חזרה לחדרו ואל בנין הסוגיא והכנת השיעור.
 דבריו האחרונים של רבי אהרן, שבקעו ועלו מעמקי לב גדול וענק של תורה, הדהדו היטב באזניהם ובלבם של האורחים. האמת שבצעקתו של ראש הישיבה: "דער תכלית איז לערנען תורה לשמה". חדרה היטב עמוק אל לבם, הקליפה הקשה נסדקה ונמוגה לנוכח קדושת התורה הטהורה, שיצאה מנהמת לבו של ענק התורה. בטרם צאתו השאיר אותו עשיר בישיבה, סכום אדיר ומפולפל, למעלה מן המשוער, להרמת קרן התורה הקדושה, ולקיום תכלית בריאת כל העולמות "לערנען תורה לשמה!".
 (מתוך 'טוב הקהילה' - שמות)

מתחילה ניסה רבי אהרן שוב את כוחו, במתינות, בסבלנות ובחמלה רבה לנפש ישראל רחוקה ונמוכה עד מאוד, לרוממו מעט מן הדולר הבזוי, ולהסבירו שאין סופה של תכלית תיקון העולם בקידום התעשייה והעסקים וריבוי המשרות, כדי שיהיה העולם מלא כסף ומזון ['מאני' בלע"ז]... אלא ישנם דברים מרוממים וחשובים הרבה יותר מן הכסף... "יש כאן עולם אחר לגמרי ממה שאתם מכירים בעולם העסקים", הסביר במתק לשונו, "אלו הם חיים אחרים ותענוגים שונים בתכלית, חיים של תורה, תורת חיים! זו היא מציאות שונה, כמו על כוכב אחר, שם נושמים וחשים כל העת 'חיי עולם נטע בתוכנו'...
 אך הגביר עדין אינו קולט ושואל שוב את שאלתו האווילית: "אבער וואס איז תכליס?"... [אבל מה התכלית...]
 משראה רבי אהרן שדבריו אינם נקלטים בנפש הגביר, הבין בחכמתו שצריך להחדיר את המסר אל תוך לבו! הוא נתן, אפוא, דפיקה חזקה על גבי השולחן, ובחבטה עזה פסק בנחרצות ובנוסח קשה

בהשגחה פרטית ורמת האמונה של האדם, נמדדות דווקא כאשר אין העניינים מסתדרים כפי רצונו. אז, אפוא, מטלת על האדם החובה לעבוד על עצמו, להעצים בנפשו את הידיעה והאמונה כי הכל נעשה ברצונו יתברך בהשגחה מדוקדקת, במידה ובמשורה.

התלונה נובעת מחוסר אמונה

כאשר האדם משתלם בידיעה ובהכרה הזאת, כי כל הנעשה בבריאה נעשה בהשגחה פרטית, וחי לאורה בכל ענייני החיים, במהלך הזמן הוא מצליח להתעלות אף למדרגה גבוהה יותר של אמונה. הוא מתחיל להפנים כי גם האירועים הקשים והמכאיבים, שנראים בעיני האדם כרעים, אף הם לטובה, ושכך רצתה ההשגחה האלוקית! אדם שידע כי הכל נעשה בגזרת עליון, אינו מתלונן, אינו מתאונן. הוא מקבל את הדין באהבה! זה ודאי אמנם מדרגה מסויימת, אבל היא אפשרית וברת השגה - עם עבודה על החדרת האמונה במורשי הלב. כי ההתלוננות מהווה סתירה ברורה לאמונה ולהכרה, כי כל מה שנעשה הוא בגזרת עליון!

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

השגחה פרטית", הפטיר הנהג בהתפעלות, "כנראה רצו משמים שאגמול עמכם חסד. ממש השגחה פרטית!..."

רבי יונה שמע את הדברים והגיב בחיך: "נו! אתם ספרתם לי סיפור של השגחה פרטית, אף אני אספר לכם ספור של השגחה פרטית, מקרה שארע עמי בשבוע שעבר".

רבי יונה ספר לנהג כך: "לפני ימים אחדים יצאתי מהשיבה בדיוק בשעה הזאת, ומהרתי לאוטובוס הנוסע לעבר ביתי בשכונת רחביה. פתאום החל לרדת גשם זלעפות, וגם אז לא הייתי מצוייד בצורה מוגנת מספיק כנגד הגשם. בנוסף, כמה פסיעות לפני שבאתי לתחנה חלף האוטובוס על פני בעף... והיית שהאוטובוס בא רק פעם בשעה, נאלצתי ללכת רגלית מהשיבה בשכונת בית וגן ועד רחביה, וכך הגעתי הביתה רטוב עד לשד עצמותי..."

"נו!" - הפטיר רבי יונה - "הראיתם איזו השגחה פרטית מופלאה?... רבי יונה ביקש באמצעות ספורו זה להדגיש פרט חשוב מאוד באמונה: השגחה פרטית קיימת תמיד, בכל רגע ובכל פרט לטוב ולמוטב. אין ההשגחה הפרטית נמדדת ומצטיינת בציון לשבח, רק כאשר העניינים מסתדרים לשביעות רצונו של האדם. אדרבה, ההכרה

יוצאים כבר מירושלים לכיוון השפלה... נהג המונית פקעה סבלנותו, ואמר לרב זילבר: "תראה, חבל על הכסף שלך, אני עוצר לך כאן ליד גבעת זאב, תרד יש כאן תחנת אוטובוס, ותמשיך לנסוע יותר בזול להיכן שאתה רוצה". הרב זילבר ירד מהמונית, ומיד שאל את האדם הראשון שנקרא בדרכו: "תגיד, היכן גר איש פלוני?". ואותו אחד עונה לו: "הנה, ממש כאן מעבר לכביש בבית השני!!!".

סיפור שמימי, אבל סיפור אמיתי! כשאדם פועל לפי 'כח הבחירה' שהקב"ה נתן, ולא לפי מה שנראה, אלא שאם הקב"ה אומר אז עושים גם אם לא נראה, ואם אומר לא לעשות - אז לא עושה, גם כשנראה שמשתלם מאד לעשות! והיצר הרע מנגד מסמא את העיניים והלב עם כוח הבחירה, שלא לראות את הסכנה או את הנהגת ה', ועל האדם להפעיל את חושי הדקים לראות את הסכנה, ולברוח או לעשות לפי רצון הקב"ה גם כנגד מה שנראה מהטבע.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

לבין אלו שלא. ההם ראו את המוות לנגד עיניהם, ומצד הטבע זה מה שהולך לקרות, ואין בידינו לשנות את הטבע! אבל יהודי שמאמין ויודע שניתן לו 'כח הבחירה', שבכוחו להתעלם לחלוטין ממוחות הטבע, למסור כל טבעי ורצונותי בידי הקב"ה כפי שצויה!".

סיפור נפלא מסופר על הגר"י זילבר זצ"ל, מנהיגם של יהודי רוסיה, כשהגיע לארץ התעסק הרבה בענייני גיטין ועגונות שהצטברו על שולחנו והכאיבו את ליבו, ומסר נפשו לזה מאד. יום אחד היה צריך הרב זילבר למצוא איזה אדם בדחיפות, בשביל איזה גט שהיה עסוק בו. הבעיה היתה שהרב זילבר לא ידע את כתובתו של האדם, אבל חייבים אז עושים...

הוא יצא לרחוב, עצר מונית ואמר לנהג: "סע!". נהג המונית שואלו: "לאן?". עונה לו הרב זילבר: "לא יודע, סע!". מגיעים לצומת סנהדריה, שואל נהג המונית: "ועכשיו לאן לפנות?", עונה לו הרב זילבר: "אם לא יודעים להיכן לפנות, אז כל פניותיו של אדם יהיו לימין, פְּנֵה ימינה לכיוון רמות", וכך עוברים את כל שכונת רמות

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

◆ **מה קרה בעקבות הריגתו של גדליה בן אחיקם?**
◆ **האם מותר לחולה לצום בשבעה עשר בתמוז?**
◆ **האם מותר לערוך סעודת נישואין בליל תענית ציבור?**

מהלכות תעניות ציבור

- הנביאים תיקנו לישראל ארבעה ימי צום: תשעה באב, שבעה עשר בתמוז, 'צום גדליה', ועשרה בטבת, מפני המאורעות הרעים שאירעו בימים אלו.
- בתשעה באב, אירעו חמשה מאורעות רעים לישראל: נחרבו שני בתי המקדש, הראשון והשני; נגזר על דור המדבר שלא יכנסו לארץ ישראל; נהרגו רבבות תושבי העיר ביתר; ונחרש מקום המקדש וסביבותיו.
- גדליה בן אחיקם, היה מנהיג הציבור שנותר בירושלים לאחר חורבן בית ראשון. בעקבות הריגתו, נהרגו אלפים מישראל, וגלו כל הנותרים, ו"כבתה גחלת ישראל", כלשון הרמב"ם.
- קטנים וקטנות, פטורים מלצום בתשעה באב, שבעה עשר בתמוז, צום גדליה, ועשרה בטבת. אולם, כשיש בהם דעת להתאבל עם הציבור - ראוי שלא יאכלו אלא מאכלים פשוטים, ורק כדי צורכם.
- נחלקו הפוסקים בנוגע לנער שנעשה בר מצוה ביום ראשון שחל בו צום 'נדחה', אם הוא חייב לצום, או שהוא פטור, מפני שחובת הצום חלה בשבת, והצום ביום ראשון בא רק כ'תשלומין'.
- חולה, אף שאין בו סכנה, אסור לו לצום בשבעה עשר בתמוז, צום גדליה, ועשרה בטבת, ויאכל רק מאכלים פשוטים, בכמות הנצרכת לו.
- רחיצה ושאר איסורי תשעה באב, מותרים בשבעה עשר בתמוז, צום גדליה, ועשרה בטבת; אך נהגו להימנע מרחיצת כל הגוף במים חמים, מלבד בעשרה בטבת שחל ביום שישי, מפני כבוד השבת.
- 'בעל נפש' שחש כי הוא יכול לעמוד בכך, ראוי לו לצום בכל תעניות הציבור משקיעת החמה בליל התענית, כמו בתשעה

באב; מלבד בתענית שחלה ביום ראשון, מפני סעודת 'מלוה מלכה'.

- בנוגע לעריכת סעודת נישואין בליל תענית ציבור - יש שהורה שאין לעשות זאת אלא בשעת הדחק, ויש שהתיר לכתחילה, ואף בליווי תזמורת.

מהלכות אבילות

- יום טוב מפסיק ומבטל בכניסתו את דיני האבילות של ה'שבעה' (למעט שמיני עצרת, כשמת לאחר כניסת חג הסוכות). ובנוסף - כשיום טוב מפסיק אבילות 'שבעה', נחשב הדבר כאילו עד לכניסת החג התאבל האָבֵל כבר שבעה ימים מתוך ימי ה'שלושים'.
- כשחל יום טוב בתוך ימי ה'שלושים' של האבילות, הריהו מפסיק את האבילות ומבטל את דיני ה'שלושים'. ויתרה מזו - מותר לאָבֵל להסתפר, לכבס את בגדיו, ולהתרחץ אף במים חמים, בערב החג, לכבוד החג; אך לדעת הרמ"א, ההיתר הוא רק בסמוך לשקיעת החמה. ואף כאשר חל היום השביעי לאבילות בערב יום טוב, נפסקת אבילות ה'שלושים' בכניסת יום טוב. ובערב פסח, מותר לאָבֵל בתוך 'שלושים' להסתפר לפני חצות היום אף לדעת הרמ"א, כיון שלאחר חצות היום אסור לכל אדם להסתפר.
- בערב יום טוב החל באחד מששת הימים הראשונים של שבעת ימי האבילות - התירו חכמינו ז"ל לאָבֵל לכבס את בגדיו, מפני שאינו יכול לכבסם ביום טוב; אבל אסור לו ללבושם עד לכניסת החג.
- השומע על מיתת קרובו לאחר קבורתו, בטרם חלפו שלושים יום ממיתתו, חלים עליו דיני אבילות 'שבעה' למשך שבעה ימים; ואם שמע זאת בשבת - חלים עליו דיני האבילות שבצינעה.